

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์การวิจัย ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไร ๒) แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาการมีส่วนร่วมและหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นเป็นอย่างไร และ ๓) แนวทางนำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรเป็นอย่างไร ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญ ๒๗ รูป/คน แจกแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวนทั้งสิ้น ๔๐๐ ชุดผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ทำการวิเคราะห์และประมวลผลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพวิเคราะห์แบบพรรณนาและการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งแสดงในรูปของตารางประกอบการบรรยาย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยออกเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

๔.๑สภาพทั่วไปการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔.๒แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔.๓การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔.๔ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

๔.๕องค์ความรู้จากการวิจัย

สัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๔.๑ สภาพทั่วไปของการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก

๔.๑.๑ สภาพทั่วไปของพื้นที่ในการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด สำหรับทั้ง ๒ จังหวัด เป็นจังหวัดที่อยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทย พื้นที่ส่วนใหญ่จะติดกับทะเลและภูเขา เป็นต้น จังหวัดจันทบุรี หรือเมืองจันท เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๒๔๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ ๖,๓๓๘ ตารางกิโลเมตร เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ ดินฟ้าอากาศ เอื้ออำนวยต่อการปลูกผลไม้หลายชนิด โดยเฉพาะทุเรียน เงาะ มังคุด และพืชผลทางการเกษตรอื่นๆ เช่น พริกไทย ยางพารา จันทบุรียังเป็นศูนย์กลางธุรกิจด้านอัญมณีและมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมายไม่ว่าจะเป็นภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ชายทะเลและโบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย ๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๒) เทศบาล (เทศบาลเมือง ๒ แห่ง , เทศบาลตำบล ๑๔ แห่ง) ๓) องค์การบริหารส่วนตำบล ๖๘ แห่ง ๔) จำนวนตำบลของจังหวัดจันทบุรีประกอบด้วยใน อำเภอเมืองจันทบุรี ๑๑ ตำบล อำเภอท่าใหม่ ๑๔ ตำบล อำเภอขลุง ๑๒ ตำบล อำเภอมะขาม ๖ ตำบล อำเภอแหลมสิงห์ ๗ ตำบล อำเภอโป่งน้ำร้อน ๕ ตำบล อำเภอแก่งหางแมว ๕ ตำบล อำเภอนายายอาม ๖ ตำบล กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ ๕ ตำบล ส่วนจังหวัดตราด คำว่า"ตราด" นี้อาจจะมีชื่อเรียกเพี้ยนมาจาก "กราด" อันเป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่งสำหรับใช้ทำไม้กวาดซึ่งในสมัยก่อน ต้นไม้ชนิดนี้มักจะมีมากทั่วเมืองตราดจากหลักฐานต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วนี้เองจึงทำให้ชื่อว่า"เมืองตราด"เป็นเมืองที่มีชื่อเรียกกันมาอย่างนี้กว่า ๓๐๐ ปีมาแล้วและเป็นเมืองสำคัญซึ่งขึ้นอยู่กับฝ่ายการคลังของประเทศมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าปราสาททองแล้ว จนกระทั่งก่อนจะเสียกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ จังหวัดตราด ประกอบไปด้วยหมู่เกาะช้าง มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ๖๕๐ ตารางกิโลเมตร ประกอบไปด้วยเกาะต่างๆ ที่มากถึง ๕๒ เกาะ เรียงรายตั้งแต่เขตอำเภอแหลมงอบ อำเภอเมือง และอำเภอคลองใหญ่ เกาะที่สำคัญที่สุด คือเกาะช้าง นอกจากนี้ยังมีเกาะอื่นๆ ที่ยังคงสภาพความสวยงามตามธรรมชาติได้แก่ เกาะกูด เกาะหมาก เกาะคลุ้ม เกาะเหลายาใน เกาะง่าม เกาะไม้ซี้ใหญ่ เกาะหวาย เกาะรัง ฯลฯ

๔.๑.๒ สภาพทั่วไปของการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การเก็บรวบรวมการวิจัยในเขตพื้นที่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกได้แก่ ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวน ๒ ท่าน สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด จำนวน ๒ ท่าน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๒ ท่าน นายกเทศมนตรีเมือง จำนวน ๔ ท่าน นายกเทศบาลตำบล จำนวน ๖ ท่าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ ท่าน และพระภิกษุ จำนวน ๔ รูปรวมทั้งหมด ๒๗ รูป/คน พบว่า มีระดับ

การศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีถึงปริญญาโทส่วนใหญ่ ส่วนอายุ พบว่า มีตั้งแต่ ๔๐ ปี ขึ้นไปและ ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดนับถือพระพุทธศาสนา ฉะนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึง ข้อมูลได้ง่ายเพราะส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มของนักการเมืองท้องถิ่น นักปกครอง ผู้มีความรู้ทางรัฐ ประศาสนศาสตร์ทั้งหมด ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์พระภิกษุสงฆ์ท่านได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ แก่ผู้วิจัยอย่างมากซึ่งอยู่ในฐานะลูกศิษย์ที่รู้จักกันมาก่อนแต่ท่านเหล่านี้ก็พร้อมที่จะให้ข้อมูลอย่าง เต็มที่แต่ด้วยการเดินทางด้วยระยะไกลๆ ทำให้เกิดอุปสรรคบ้างเล็กน้อยประกอบทั้งภาระกิจการออก พื้นที่ของผู้วิจัยในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความล่าช้าไปมาก แต่กระนั้นการวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดได้ตระหนักถึงความสำคัญอย่างมากต่อการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการ พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ อันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น การบริหารและกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆ ให้มากที่สุดเพื่อสนองต่อความต้องการในพื้นที่ได้ ชัดเจน ซึ่งจากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเอง อย่างแท้จริงหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สม เจตนาธรรมและความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นและในเมื่อ สังคมไทยเป็นสังคมพระพุทธศาสนาโดยส่วนใหญ่ควรที่นำหลักพุทธธรรมเข้ามาประยุกต์เพื่อการ พัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้ความสำคัญและคุณค่าในฐานะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติโดยใช้หลักอภิธานิยธรรมมาช่วยในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลัก พุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ควรเป็นอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นให้มากที่สุดต่อไป

๔.๑.๓ การจำแนกสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับ ท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบเชิงลึก จำนวน ๒๗ รูป/คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

๑. พระราชจันทโมลี(ประเสริฐ วิมล) เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี
๒. พระบูรเขตธรรมคณี(บังคม รักชิตธัมโม) เจ้าคณะจังหวัดตราด
๓. พระครูมงคลปัญญากร(สันต ปญญาวุฑโฒ) เจ้าคณะอำเภอมือเมืองตราด จังหวัดตราด
๔. พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จรินทร์ สุทนโต) เจ้าคณะอำเภโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
๕. นายอมรภักดิ์ เรืองเดช สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี
๖. นางประภัสสร ศิริแสงชัยกุล สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดตราด
๗. นายประทีป จงสีปธรรม ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตราด
๘. นายพจน์ รักความสุข ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจันทบุรี

- ๙.นายธีระ สลักเพชร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์,อดีต ส.ส.จังหวัดตราด
- ๑๐.นายธนภณ กิจกาญจน์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี
- ๑๑.นายวิเชียร ทรัพย์เจริญ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด
- ๑๒.ดร.อุทิศ ดิษฐปรัตน์ คณบดีคณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี
- ๑๓.นางกรศิริ สง่าศิลป์ ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตราด
- ๑๔.ดร.เอกชัย กิจเกษมเจริญ ผอ.วิจัยและแผนพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี
- ๑๕.นายชินนทร์ สุทธิวาริ์ นายกเทศมนตรีเมืองตราด อำเภอเมือง จังหวัดตราด
- ๑๖.นายบุรินทร์ วัฒนนาน นายกเทศมนตรีเมืองขลุง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
- ๑๗.นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์ นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
- ๑๘.นางสุกานดา สุทธิพัฒนกุล นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
- ๑๙.นายเด่นดวง ประดลชอบ นายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด
- ๒๐.นางปราณี ยอดคุณ ประธานกรรมการการพัฒนาสตรีโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
- ๒๑.นายธานินทร์ สมบูรณ์ นายกเทศมนตรีตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
- ๒๒.นายประวิช เลิศพรทิพย์ นายกเทศมนตรีตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
- ๒๓.นายพินิจ เพชรนำชม นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
- ๒๔.นายวิระชาญ ประทีประยะกุล นายกเทศมนตรีตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
- ๒๕.นายนคร เขาแก้ว นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด
- ๒๖.นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้ อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
- ๒๗.นายจเร บินลอย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

เกี่ยวกับประเด็นสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ผลจากการสัมภาษณ์พบสภาพปัญหาทั่วไป จำนวน ๑๔ สภาพปัญหา ซึ่งทางผู้วิจัยได้กำหนดจำแนกกลุ่มสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ได้แก่

กลุ่มที่ ๑.สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดนโยบายประกอบด้วย ๕ ปัญหา ได้แก่ ๑.การแบ่งประชุมแต่ละชุมชนไม่พร้อมกัน ๒.ประชาชนไม่มีเวลามาเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง ๓.ประชาชนยังไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น ๔.การรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนเมืองมีน้อย และ ๕.ความไม่ทั่วถึงของการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร

กลุ่มที่ ๒.สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ประกอบด้วย ๓ ปัญหา ได้แก่ ๑.ตัวนักการเมืองขาดศีลธรรม ๒.ประชาชนมีข้อจำกัดที่จะเข้าถึงผู้นำได้ และ ๓.กระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่ตำแหน่งที่ยังไม่มีคุณภาพพอ

กลุ่มที่ ๓.สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่นประกอบด้วย ๓ ปัญหา ได้แก่ ๑.ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารได้ ๒.ขาดความตระหนักถึงหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ๓.มีข้อจำกัดในเรื่องของอาชีพ การทำงาน

กลุ่มที่ ๔.สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ ประกอบด้วย ๓ ปัญหา ได้แก่ ๑.ประชาชนจะไม่ค่อยสนใจในการลงเล่นการเมืองมากนัก ๒.ประชาชนยังไม่กล้าแสดงออกในทางการเมือง และ ๓.ข้อจำกัดการทุ่มเทให้กับการเมืองและการดูแลครอบครัว

๔.๑.๔ สารสำคัญของสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก

ผู้วิจัยได้จำแนกกลุ่มสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ประกอบด้วย ๔ กลุ่มปัญหาใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ ๑ สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

๑.การแบ่งประชุมแต่ละชุมชนไม่พร้อมกัน การบริหารงานจะใช้การประชุมเรื่อยๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งถ้าเราไปตัดสินใจเองต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็จะมีผลกระทบต่ออีกกลุ่มหนึ่ง เขาไม่เห็นด้วยก็เกิดการต่อต้านถ้าเราประชุมกันเรื่อยๆ ทั้งสองหมู่บ้านแล้วขอมติตรงนั้นก็จะมีปัญหาแต่ก่อนเราแบ่งการประชุมแต่ละชุมชน อีกชุมชนเห็นด้วยอีกชุมชนไม่เห็นด้วยก็จะเกิดปัญหาตามมา ดังนั้นจึงกำหนดวันประชุมร่วมกันเวลาเกิดปัญหาอะไรจะได้แก้ไขช่วยกันทันเวลา^๑

๒.ประชาชนไม่มีเวลามาเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง ซึ่งประชาชนต่างก็มีอาชีพที่ต้องรับผิดชอบงานของตนเองจนทำให้บางครั้งไม่มีโอกาสมาร่วมประชุม ทำให้ขาดการประชุมขาดโอกาส

^๑สัมภาษณ์ พระราชจันทโมลี(ประเสริฐ วิมล),เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

ที่จะได้รับทราบและได้ข้อมูลใหม่ๆ ตลอดเวลา เรื่องการประชุมเป็นสิ่งสำคัญต้องมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากหลายฝั่งหลายฝ่าย^๒

๓. ประชาชนยังไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งการประชุมเป็นการเปิดโอกาสให้กับประชาชนเสนอ ปัญหา แนวคิด เสนอความต้องการที่เป็นความต้องการของประชาชนอันเป็นจุดประสงค์ของผู้บริหาร เพราะจะได้รับทราบปัญหาที่แท้จริงของชาวบ้านและจะได้หาทางแก้ไขและพัฒนาได้อย่างเหมาะสมแต่ในบางครั้งประชาชนยังไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นซึ่งอาจจะเป็นเพราะความไม่มั่นใจ หรือกลัวที่จะแสดงออก^๓

๔. การรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนเมืองมีน้อยในสภาพปัจจุบันนี้แยกเป็นชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท ชุมชนชนบทจะผูกพันพึ่งพิงกับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนคนในชุมชนเมืองจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมร่วมกับหน่วยงานราชการเพราะความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันการพึ่งพิงอาศัยระบบราชการจะมีน้อยทำให้มีส่วนร่วมในการประชุมหรือส่วนร่วมทางการเมืองด้านอื่นๆ น้อยไปด้วย^๔

๕. ความไม่ทั่วถึงของการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร โดยเฉพาะบริเวณที่ติดชายแดนประเทศกัมพูชา ประชาชนอยู่กันแบบกระจัดกระจาย การให้ข้อมูลข่าวสารจากส่วนกลางยังไม่ทั่วถึงความเป็นอยู่จะอยู่แบบกระจายการรวมกลุ่มในชุมชนยังไม่ค่อยเข้มแข็งมีคนนอกพื้นที่ที่เข้ามาอยู่ใหม่มีทั้งที่มาซื้อที่ดินและประชากรแฝงเช่น คนกัมพูชา ซึ่งทำให้การปกครองมีความลำบากมีปัญหาในการจัดระบบต่างๆ การนัดประชุมต่างๆ หรือประชาสัมพันธ์กฎระเบียบการดำเนินงานต่างๆ เป็นไปได้ยาก^๕

ตารางที่ ๔.๑ : ตารางสรุป ความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็น สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

ประเด็นปัญหา	ปริมาณ	
	ความถี่	รูปหรือคนที่
ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	๕	๑, ๕, ๑๗, ๑๙, ๒๗

^๒สัมภาษณ์ นายอมรภักดิ์ เรืองเดช,สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^๓สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์, นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗นายจร บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^๔สัมภาษณ์ นายเด่นดวง ประดลชอบ, นายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิง, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^๕สัมภาษณ์ นายจร บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

กลุ่มที่ ๒. สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ

๑. ตัวนักการเมืองขาดศีลธรรมคือ ความเชื่อถือในตัวนักการเมืองมีน้อยซึ่งในบางครั้งตัวนักการเมืองเองบางครั้งก็ทำให้เสื่อมเสียเช่น การแบ่งข้างหรือการไม่ได้แก้ปัญหาให้กับประชาชนตามที่สัญญาไว้ในคราวหาเสียง ประชาชนก็อาจจะเกิดความเบื่อหน่ายไม่มีศีลธรรมไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชน ผู้นำต้องอยู่ในศีลในธรรมหลักการปกครองของพระพุทธเจ้าคือ ไม่แบ่งชั้นวรรณะให้โอกาสทางการศึกษาต่อคนทุกระดับปฏิบัติตามกฎระเบียบเป็นแบบอย่างให้กับลูกน้องและสมาชิกชุมชนในการทำมาหากิน การทำบุญตักบาตรส่งเสริมให้ข้าราชการในหน่วยงานทำบุญปฏิบัติตนในศีลในธรรมอย่างต่อเนื่อง^๖

๒. ประชาชนมีข้อจำกัดที่จะเข้าถึงผู้นำได้คือ ผู้นำจะต้องเปิดใจกว้างให้โอกาสยอมรับฟังความคิดเห็นของที่ประชุมเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงทุกเรื่องทั้งความประพฤติและการบริหาร ผู้เสนอก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมสมควรหรือไม่สมควร มีวิธีการพูดที่ทำให้เกียรติผู้นำ ผู้นำก็ต้องยอมรับฟังหรือในบางครั้งผู้นำก็ต้องการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความรู้สึกรู้สึกความอัดอั้นใจพยายามที่จะซึ่งผู้นำควรที่จะรับฟังเปิดโอกาสให้ผู้น้อยได้คลายความตึงเครียด หรือความอัดอั้นใจพยายามที่จะช่วยแก้ไขปัญหาก ถ้าทำได้ หรือไม่ก็รับฟังให้ความคิดเห็นให้เป็นที่ยอมรับได้ แต่ด้วยความที่ผู้นำมีภารกิจมากมายบางครั้งทำให้ไม่มีเวลา หรือประชาชนไม่สามารถติดต่อผู้นำโดยตรงได้^๗

๓. กระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่ตำแหน่งที่ยังไม่มีคุณภาพพอ ส่วนใหญ่แล้วคุณสมบัติของผู้นำต้องเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตมาแล้ว คือมีอาชีพที่มั่นคงต้องมีจิตสำนึกรักที่จะเสียสละเพื่อเข้ามาพัฒนาท้องถิ่น ไม่ใช่เข้ามาเพื่อหาประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ต้องรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ผู้นำควรมีการศึกษาระดับปริญญาตรีแต่กระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่ตำแหน่งในปัจจุบันยังคงมีปัญหา คือคนที่ไม่ได้เลือกตั้งยังมีระบบในการเลือกตั้งโดยการรับเงินจากผู้สมัครหรือจากความนิยมชมชอบเป็นการส่วนตัวโดยไม่ได้ตัดสินใจเลือกตามความสามารถและความเหมาะสมเท่าที่ควร^๘

^๖สัมภาษณ์ พระบูรเขตธรรมคณี(บังคม รักจิตธัมโม),เจ้าคณะจังหวัดตราด,วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^๗สัมภาษณ์ ดร.อุลธิช ดิษฐปรานีต,คณบดีนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี,วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^๘สัมภาษณ์ นายประวิช เลิศพรทิพย์,นายกเทศมนตรีตำบลมะขาม, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

ตารางที่ ๔.๒ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็นสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ในการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ

ประเด็นปัญหา	ปริมาณ	
	ความถี่	รูปหรือคนที่
ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	๓	๒, ๑๒, ๒๒

กลุ่มที่ ๓. สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารท้องถิ่น

๑. ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารได้คือประชาชนในบางกลุ่ม หรือแทบจะส่วนใหญ่ยังคิดว่าหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก็คือการเลือกตั้ง เมื่อเลือกนักการเมืองท้องถิ่นเสร็จแล้วนักการเมืองท้องถิ่นก็จะมีหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่น เช่นเดียวกับเวลาที่เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำให้ประชาชนยังคิดว่าตนเองไม่สามารถที่จะเข้าไปมีส่วนใดๆ ในการบริหารท้องถิ่นได้ซึ่งผิดจากหลักของการกระจายอำนาจการปกครองที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง^๙

๒. ขาดความตระหนักถึงหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานประชาชนมักคิดว่าหน้าที่ในการบริหารงานเป็นของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะ ประชาชนเป็นผู้ที่จะต้องทำตามนโยบายของผู้นำ แต่ทั้งนี้ประชาชนยังมีสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารที่ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วม เช่นการแสดงความคิดเห็นการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารซึ่งเมื่อประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในด้านใดๆ ตัวอย่างเช่นประชาชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารก็เป็นช่องทางที่จะเกิดความไม่โปร่งใสในการบริหารงานได้ซึ่งเมื่อมีความไม่โปร่งใสหรือนักการเมืองหาผลประโยชน์เพื่อตนเองแล้วท้องถิ่นก็จะไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่^{๑๐}

๓. มีข้อจำกัดในเรื่องของอาชีพ การทำงาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนใหญ่ประชาชนไม่ได้รับผลประโยชน์ที่เป็นส่วนตัวโดยตรง ประชาชนยังต้องมีอาชีพ มีงานที่ต้องทำเพื่อหารายได้มาใช้

^๙ สัมภาษณ์ นายประทีป จงสีธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๐} สัมภาษณ์ ดร. อุทิศ ดิษฐปรานีต, คณบดีนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

ในการดำรงชีวิตหากต้องเลือกระหว่างงานอาชีพและการมีส่วนร่วมในทางการเมืองประชาชนย่อมต้องเลือกงานอาชีพของตนก่อน ทางหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีแนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้สอดคล้องกับงานอาชีพของประชาชนด้วย^{๑๑}

ตารางที่ ๔.๓ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็นสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารท้องถิ่น

ประเด็นปัญหา	ปริมาณ	
	ความถี่	รูป/คนที่
ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารท้องถิ่น	๓	๗, ๑๒, ๑๖

กลุ่มที่ ๔. สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ

๑. ประชาชนจะไม่ค่อยสนใจในการลงเล่นการเมืองมากนักคือ คนส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอาชีพและฐานะที่ดีทำให้การรวมกลุ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยเพราะเห็นว่าไม่มีความจำเป็น สตรีส่วนใหญ่ที่มีความรู้ความสามารถก็มักจะมีกิจการส่วนตัวต้องดูแลรับผิดชอบมีอาชีพที่ทำอยู่ก่อนแล้วทำให้ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก^{๑๒}

๒. ประชาชนยังไม่กล้าแสดงออกทางการเมืองทั้งที่ตามนโยบายจะมีการตั้งงบประมาณไว้ให้แล้ว กลุ่มต่างๆ จะรวมตัวกันเพื่อขอความช่วยเหลือต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะให้การสนับสนุนกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจะมีการเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มที่มีความรู้มีหน้าที่การทำงานดีก็จะทำให้มีส่วนในการเสนอความคิดเห็นต่างๆ มากขึ้นมีการรวมตัวเพื่อเสนอข้อเรียกร้องต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในกลุ่มที่มีการศึกษาน้อยหรือน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ อาจจะมีการรวมกลุ่มน้อยด้วยข้อจำกัดของหน้าที่การทำงานและความไม่กล้าแสดงออก^{๑๓}

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายบุรินทร์ ธนอุดมมาน, นายกเทศมนตรีเมืองขลุง, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายธำนิษฐ์ สมบูรณ์, นายกเทศมนตรีตำบลนายายอาม, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาสตรี,อำเภอโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

๓. ข้อจำกัดการทุ่มเทให้กับการเมืองและการดูแลครอบครัว ผู้ที่จะเข้ามาทำงานด้านการเมืองนั้นจะต้องยอมเสียสละเวลาส่วนตนและเวลาของครอบครัวรวมทั้งหลายๆ ปัจจัยเพื่อให้ส่วนร่วม สตรีที่จะเข้ามาสู่แวดวงของนักการเมืองต้องมีความพร้อมที่จะอาสาเสียสละเวลาครอบครัวในบางครั้งการมีส่วนร่วมของการพัฒนาท้องถิ่นก็จะมีส่วนเข้าไปร่วมแต่ไม่กล้าเสนอตัวเองขึ้นเป็นตัวแทน ถึงแม้จะได้รับการผลักดันให้มาเป็นนักการเมืองท้องถิ่น แต่ก็ต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ในระดับหนึ่ง ที่จะมาเป็นตัวแทนของชาวบ้านต้องช่วยเหลือชาวบ้าน แต่ถ้าตัวเองยังช่วยตัวเองไม่ได้หวังแต่เงินเดือนหรือต้องดูแลครอบครัว และทางครอบครัวไม่สนับสนุนก็ไม่สามารถที่จะขึ้นมาเป็นนักการเมืองได้^{๑๔}

ตารางที่ ๔.๔ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็นสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ

ประเด็นปัญหา	ปริมาณ	
	ความถี่	รูป/คนที่
ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ	๓	๑๖, ๒๑, ๒๓

กล่าวได้ว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการบริหารซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต่างๆ แต่ก็ยังไม่เกิดผลเท่าที่ควร ซึ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ที่ประชาชนควรมีบทบาทก็คือ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นด้านการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ ซึ่งในขั้นตอนต่างๆ นั้น มีสภาพปัญหาซึ่งสรุปได้ตามตารางที่ ๔.๕. ดังต่อไปนี้

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายพินิจ เพชรน้ำชม, นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

ตารางที่ ๔.๕ : ตารางสรุป สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น
ของประชาชนในเขตภาคตะวันออก

สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น ของประชาชนในเขตภาคตะวันออก	
สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบาย	๑.การแบ่งประชุมแต่ละชุมชนไม่พร้อมกัน ๒.ประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง ๓.ประชาชนยังไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น ๔.การรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนเมืองมีน้อย ๕.ความไม่ทั่วถึงของการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร
สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการ กำหนดคุณสมบัติผู้นำ	๑.ตัวนักการเมืองขาดศีลธรรม ๒.ประชาชนมีข้อจำกัดที่จะเข้าถึงผู้นำได้ ๓.กระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่ตำแหน่งมีคุณสมบัติยังไม่ ครอบคลุมเกณฑ์มาตรฐาน
สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วม ทางการบริหารท้องถิ่น	๑.ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วน ร่วมในการบริหารได้ ๒.ขาดความตระหนักถึงหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการ บริหารงาน ๓.มีข้อจำกัดในเรื่องของอาชีพ การทำงาน
สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วย ความสมัครใจ	๑.ประชาชนจะไม่ค่อยสนใจในการเล่นการเมืองมากนัก ๒. ประชาชนยังไม่กล้าแสดงออกในทางการเมือง ๓.ข้อจำกัดการทุ่มเทให้กับการเมืองและการดูแลครอบครัว

๔.๒ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น ตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักพุทธธรรมในเขตภาคตะวันออกซึ่ง
สามารถให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถที่จะเป็นแนวทางดังกล่าวที่ผานไปด้วยหลักพุทธ
ธรรมให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นที่เหมาะสมกับวิถีชาวพุทธในพื้นที่เป้าหมายสำคัญของการปกครอง

ส่วนท้องถิ่นหรือแนวทางการปกครองแบบกระจายอำนาจก็เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานหรือปกครองตนเอง รวมทั้ง ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งทำให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่สำคัญคือต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ติดตามการดำเนินงานดั่งนั้น ผู้วิจัยจึงได้ค้นหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นว่า ควรเป็นอย่างไร

๔.๒.๑ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ได้แก่

๑) การประชุมร่วมกันเนืองๆ ในการกำหนดนโยบายของท้องถิ่น^{๑๕} โดยทั่วไป ท้องถิ่นจะกำหนดให้มีการประชุมเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง^{๑๖} โดยผู้บริหารต้องจัดให้ลูกบ้านเข้าประชุมเพื่อรับทราบการบริหารงานของผู้บริหารและประชาชนก็เสนอปัญหาและความต้องการ หรือความคิดเห็นต่างๆ ทุกหมู่บ้านจะมีการประชุมทุกเดือน^{๑๗} ซึ่งนายก หรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาล จะเข้าไปรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนแล้วนำมาวางแผนในการแก้ไขพัฒนาต่อไป ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายได้ โดยผ่านทางการประชุมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนประชาชนให้เข้าร่วมและแสดงความคิดเห็น^{๑๘} หากประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายก็จะทำให้ประชาชนเสียโอกาสที่จะนำเสนอความต้องการของตนเองหรือสภาพปัญหาของชุมชนตนเอง เนื่องจากในบางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพื้นที่ที่ต้องดูแลรับผิดชอบหลายชุมชนแต่ละชุมชนต่างก็มีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันไปตัวอย่างเช่นชุมชนที่มีอาชีพเกษตรกรต้องการการสนับสนุนเรื่องน้ำในการเพาะปลูกแต่ชุมชนใน

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จรินทร์ สุทนโต), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายอมรภณช์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสีธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายพจน์ รักความสุข, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

เขตตลาดประชาชนประกอบอาชีพค้าขายต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดพื้นที่ให้ที่ขายสินค้าหรือสนับสนุนกิจกรรมกระตุ้นการค้าขายเป็นต้น^{๑๙} เมื่อแต่ละชุมชนมีความต้องการที่แตกต่างกันการประชุมเสนอความคิดเห็นจึงมีความจำเป็นเพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถวางแผนกำหนดนโยบายในการบริหารงานการพัฒนาได้ตรงตามความต้องการและบริบทของชุมชน

๒) ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะมีความสำคัญต่อคนในองค์กรหรือในสังคมชุมชนหรือขณะที่มีการประชุมเพื่อทำประชาคมถ้ามีการเข้าร่วมด้วยครบทุกคนและตรงเวลาและเมื่อมีความพร้อมเพรียงกันจะทำอะไรก็จะมีความสำเร็จไปได้ด้วยดีไม่แตกแยกเพราะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือสามัคคีกัน^{๒๐} โดยเฉพาะในการกำหนดนโยบายแต่ละท้องถิ่นนั้น สมควรมีความพร้อมเพรียงกันเพราะไม่ว่าจะเป็นการทำประชาคมหรือการประชุมในเรื่องต่างๆ หากประชาชนมีความพร้อมเพรียงก็เป็นสิ่งที่ดีที่ได้แสดงออกถึงความคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นการลงมติในที่ประชุมเพราะถ้าไม่มีความพร้อมเพรียงแล้วผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมก็จะไม่รู้เรื่องอะไร^{๒๑} ไม่สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนปัญหาความต้องการของตนเองให้ที่ประชุมได้รับทราบได้ชุมชนที่มีความพร้อมเพรียงก็จะสามารถรวมตัวกันเพื่อเสนอข้อเรียกร้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้รับทราบปัญหาความต้องการหรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนได้^{๒๒}

๓) การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมปฏิบัติตามกฎหมาย คือหลักสำคัญของการบริหารงานราชการและการปกครองต้องเป็นระเบียบมีวินัยในการปกครองในรูปแบบต่างๆ มีความเที่ยงธรรมเที่ยงตรงต่อการตัดสินใจมีความยุติธรรมคุณธรรมต่อการใช้อำนาจเพราะหากผู้กำหนดเอาระเบียบตามใจตนเองก็จะทำให้ประชาชนเดือดร้อน^{๒๓} ในทางการเมืองต้องมองถึง กฎ ระเบียบ กติกา ที่มีการกำหนดไว้เพื่อควบคุมและจัดระเบียบและให้ทุกคนปฏิบัติตามโดยทุกๆ คนจะต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและเป็นบรรทัดฐานที่สังคมยอมรับและต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อให้สังคมอยู่อย่างสงบการไม่เพิ่มวินัยก็เพื่อให้ทุกคนมีบรรทัดฐานและมีหลักการปฏิบัติเช่นเดียวกันยึดตัวเดียวกันแต่บางครั้งก็อาจจะเพิ่มดังที่เห็นจากหน่วยงานต่างๆ แต่สิ่ง

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางกรศิริ สง่าศิลป์, ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตราด, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๐} สัมภาษณ์ ดร. เอกชัย กิจเกศาเจริญ, ผอ.สถาบันวิจัยและพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายชนินทร์ สุทธิวาริ, นายกเทศมนตรีเมืองตราด, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์, นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางสุกานดา สุทธิพัฒนกุล, นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

เหล่านี้จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและเป็นที่ยอมรับในการยึดถือและปฏิบัติซึ่งทุกคนให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามสังคมก็จะเป็นสุขทำให้การเมืองมีเสถียรภาพ^{๒๔}

๔) การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นประชาชนจะเป็นผู้มีหน้าที่สำคัญในการเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นซึ่งการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นจะมีความสำคัญต่อการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเนื่องจากผู้นำต้องปฏิบัติตามหน้าที่ต้องเป็นแบบอย่างให้กับประชาชนในการปฏิบัติตนการรักษาสิลปฏิบัติดีปฏิบัติชอบผู้นำที่มีศีลก็จะเป็นตัวอย่างที่ดีต่อประชาชนและลูกน้องเป็นคนที่มีฝีมือชอบชั่วดีมีวิธีการที่ถูกต้องในการสร้างความนิยมจากประชาชน^{๒๕} นอกจากนั้นผู้นำที่มีความเป็นกันเองกับประชาชนจะทำให้ประชาชนกล้าที่จะพูดคุยชาวบ้านจะมาติดต่อมาร้องทุกข์กับนายกก็ทำได้โดยส่วนตัวหรือมาที่เทศบาลโดยไม่ต้องมีขั้นตอนมากต้องให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจมีสัมมาคารวะไม่หยิ่งไม่ถือตนสามารถเข้าถึงได้ง่ายพึ่งพาได้ตามตัวได้ง่าย^{๒๖} หากผู้นำมีคุณสมบัติดังที่กล่าวมาแล้วนั้นประชาชนก็กล้าที่จะเข้าหาผู้นำกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นต่างๆ การที่ผู้นำมีความเป็นกันเองกับประชาชนจะมีส่วนในการทำให้ผู้นำสามารถส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดีขึ้นบางครั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก็ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบของการประชุมอย่างเป็นทางการเสมอไป^{๒๗} ผู้นำรวมถึงคณะสามารถรับฟังความคิดเห็นและปัญหาความต้องการของประชาชนได้ตลอดเวลาทั้งจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนการพูดคุยปรึกษาหารือหรือการลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมเยียนชาวบ้าน^{๒๘}

๕) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยทั่วไปลักษณะนิสัยโดยทั่วไปผู้หญิงจะมีความละเอียดรอบคอบแต่การศึกษาจะทำผู้หญิงกล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็นและบทบาททางการเมืองจนสามารถก้าวเป็นผู้นำท้องถิ่นได้การพัฒนาศักยภาพของสตรีจึงมีความจำเป็นเพราะเป็นการส่งเสริมให้สตรีมีความพร้อมและมั่นใจที่จะก้าวสู่แวดวงการเมือง^{๒๙} ในประชาคมต้องมีการสร้างแต่งตั้งกรรมการชุมชนเป็นตัวแทนในการเข้าประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งชาวบ้านสามารถร่วมกันเสนอสตรีที่มีความรู้ความสามารถให้เป็นผู้นำหรือกรรมการชุมชนจะเป็นตัวแทนใน

^{๒๔} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาสตรี,อำเภอโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายประวิช เลิศพรทิพย์, นายกเทศมนตรีตำบลมะขาม, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายพินิจ เพชรนำชม,นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน,วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายจเร บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๘} สัมภาษณ์ พระราชจันทโมลี(ประเสริฐ วิมล),เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๙} สัมภาษณ์ พระบุรเขตธรรมคณี(บังคม รักชิตธัมโม),เจ้าคณะจังหวัดตราด,วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

การเสนอปัญหาและความต้องการให้กับหน่วยงานของรัฐได้ทราบเพราะคนในชุมชนจะรู้ปัญหาดีที่สุด เป็นการส่งเสริมให้สตรีได้แสดงออกทางการเมืองได้เริ่มการเป็นผู้นำซึ่งอาจนำไปสู่การเส้นทางนักการเมืองท้องถิ่นได้^{๓๐}

๖) การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ การส่งเสริมหลักการปฏิบัติต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่รักษาคนในชาติไว้ให้กับลูกหลานซึ่งคนในปัจจุบันจะต้องมีจิตสำนึกในการกราบไหว้ บูชาสักการะอย่างสูงสุดเพราะสิ่งเหล่านั้นที่ทำให้เราอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ควรที่จะส่งเสริมเรื่องความกตัญญูทวนเวียนให้กับเยาวชนให้มากตามโอกาสต่าง ๆ^{๓๑} สิ่งที่สำคัญในการมีส่วนร่วมด้านนี้คือจิตอาสาที่ความร่วมมือในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดองค์กรของชุมชนการปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญในการตอบโต้ตอบความต้องการของท้องถิ่นได้มากคนที่ผู้นำท้องถิ่นถึงแม้ว่าจะไม่ได้เกิดในท้องถิ่นนั้นๆ ก็ต้องมีความสำนึกในการพัฒนาทุ่ทุเทเพื่อนท้องถิ่นที่ตนบริหารอย่างเต็มความสามารถเสียสละเวลาส่วนตัวให้ส่วนรวมโดยไม่ได้หวังอะไรนอกจากเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่^{๓๒} นอกจากนั้นต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรในท้องถิ่นทั้งพระสงฆ์ ครู อาจารย์ ผู้มีความรู้ความสามารถปราชญ์ท้องถิ่นที่สามารถให้คำแนะนำในการวางนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นได้ดี^{๓๓}

๗) การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ตามความเชื่อของคนไทยที่ถือว่าพระสงฆ์เป็นตัวแทนของความดีคนไทยจึงให้ความเคารพกราบไหว้พระสงฆ์ในฐานะคนดีของสังคม เพราะการที่คนไทยรักษาคัมภีร์ครองท่านก็เท่ากับว่าเราได้ทำให้สังคมมีคนดีอยู่ในสังคมให้มากและหากใครมาทำอันตรายประชาชนจะต้องคุ้มครองหรือลงโทษผู้นั้นอย่างสูงสุดด้วยการขับไล่ประณามต่างๆ^{๓๔} การให้ความสำคัญต่อผู้มีศีลธรรมให้ความสำคัญต่อนักการเมืองที่เป็นคนดีมากกว่าคนเก่งให้ความสำคัญต่อความคิดของประชาชนเป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นเพราะการยอมรับในความคิดเห็นของประชาชนที่ต้องการคนที่ประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจะต้องให้ความสำคัญคุ้มครองร่วมกันหากใครทำร้ายคนดีประชาชนจะต้องลงโทษด้วยการสาปแช่งด้วยการไม่คบค้าสมาคม

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จรินทร์ สุพนโต), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายอมรภักดิ์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๓๒} สัมภาษณ์ นางประภัสสร ศิริแสงชัยกุล, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดตราด, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๓๓} สัมภาษณ์ นายพจน์ รักความสุข, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายธนภณ กิจกาญจน์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

ด้วย ด้วยการไม่ยกย่องในลักษณะการลงโทษในทางสังคมและการไม่เห็นเงินตรามากกว่าคนเพราะคนดีสำคัญกว่าทุกสิ่ง^{๓๕} ในการกำหนดนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรมีการส่งเสริมเปิดโอกาสให้มีความสำคัญกับบุคคลที่มีศีลธรรมมีความดีทำงานเพื่อชุมชนให้ได้รับการยกย่องส่งเสริม เช่น ผู้นำชุมชนต่างๆ ที่ทำงานเพื่อชุมชนโดยไม่ได้รับผลตอบแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ควรให้การช่วยเหลือและการสนับสนุนต่อโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจเพื่อเป็นกำลังใจในการทำงานของผู้นำชุมชน^{๓๖}

ตารางที่ ๔.๖ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

ประเด็นแนวทาง	ปริมาณ	
	ความถี่	รูป/คนที่
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	๒๒	๔, ๕, ๗, ๘, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๗, ๑๘, ๒๐, ๒๒, ๒๓, ๒๗, ๑๕, ๑๓, ๕, ๗, ๑๗, ๒๐, ๑๓, ๒๐, ๕

๔.๒.๒ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ

๑) การประชุมร่วมกันเนื่องๆ ในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารท้องถิ่นประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติของผู้นำเพื่อให้สามารถเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๗} ประชาชนเองจะต้องมีการรวมกลุ่มกันภายในชุมชนซึ่งภายในชุมชนนั้นจะเป็นหน่วยย่อยที่รับเอานโยบายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามากระจายให้กับประชาชนได้รับทราบเป็นเหมือนแหล่งเสริมสร้างผู้นำ

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายวิเชียร ทรัพย์เจริญ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๓๖} สัมภาษณ์ ดร. อุทิศ ดิษฐปรัตน์, คณบดีนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๓๗} สัมภาษณ์ ดร.เอกชัย กิจเกศาเจริญ, ผอ.สถาบันวิจัยและพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

และบ่มเพาะความคิดส่งเสริมให้กล้าแสดงออกในระดับที่สูงขึ้นไป^{๓๘} ในชุมชนย่อมต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านได้มีการรายงานผลจากการที่ไปประชุมร่วมกับทางอำเภอซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งเป็นโอกาสที่ประชาชนจะได้รับรู้ถึงโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชนและได้เสนอความคิดเห็นผ่านทางผู้นำชุมชนและผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องมาเข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง^{๓๙} คุณสมบัติของผู้นำที่ขาดไม่ได้ก็คือ การที่ผู้นำต้องเข้าร่วมประชุมกับชาวบ้านในแต่ละชุมชนต้องรับฟังความคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ รวมทั้งชี้แจงตอบข้อสงสัยหรือข้อซักถามของประชาชน^{๔๐}

๒) ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วนในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อจะให้ความสามัคคีในหมู่คณะในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหลักให้มองทุกอย่างเป็นเรื่องง่ายๆ ทำให้เป็นธรรมดาที่ดีที่สุดหากมีความร่วมมือทุกอย่างจะไปได้ด้วยดีไม่มีปัญหาไม่เกิดความขัดแย้งทั้งชุมชนและองค์กรมีความพร้อมเพรียง^{๔๑} ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะจะเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดคุณสมบัติของผู้นำทั้งนี้เพราะหากชุมชนใดมีความเข้มแข็งได้รวมกลุ่มได้มีการปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอก็ย่อมต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้นำที่พวกเขาต้องการไว้^{๔๒} เป็นตัวแปรในการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการบริหารและการติดตามการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น^{๔๓} ซึ่งความพร้อมเพรียงจะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มจากชุมชนแต่ละชุมชนต้องมีความสามัคคีมีบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นแกนนำหรือที่เรียกกันว่าผู้นำชุมชน^{๔๔} มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงถึงการเชิญชวนชาวบ้านให้เข้ามาประชุมกันภายในชุมชนเพื่อแสดงความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งผู้นำชุมชนจะมีความรู้ความเข้าใจบริบทของชุมชนได้ดีต้องคำนึงถึงความจำเป็นหรือหน้าที่ต่างๆ ของชาวบ้านด้วย^{๔๕}

๓) การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม หลักการปกครองนั้นต้องอาศัยระเบียบวินัยแบบแผนปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การไม่กำหนดวินัยเพิ่มขึ้น จะเป็นผลดีต่อการปกครองในรูปแบบต่างๆ จะทำให้องค์กรมีระเบียบวินัยในสิ่งที่ทุกคน

^{๓๘} สัมภาษณ์ นายชินนทร์ สุทธิวาริ, นายกเทศมนตรีเมืองตราด, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายบุรินทร์ ธนอุดมมาน, นายกเทศมนตรีเมืองชลุง, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์, นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายเด่นดวง ประดลชอบ, นายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิง, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๔๒} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาศรี, อำเภอโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๔๓} สัมภาษณ์ นายธานินทร์ สมบูรณ์, นายกเทศมนตรีตำบลนายายอาม, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายประวิช เลิศพรทิพย์, นายกเทศมนตรีตำบลมะขาม, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายพินิจ เพชรน้ำชม, นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

รู้อยู่แล้ว ซึ่งทำให้ทุกคนปฏิบัติไปตามสิ่งที่ถูกกำหนดไว้เดิมแต่ทุกคนจะต้องมีวินัยในตนเองและมีความซื่อตรงต่อระเบียบวินัย^{๕๖} ผู้นำจะต้องเที่ยงตรงต่อการตัดสินใจมีความยุติธรรมต่อการใช้อำนาจ เพราะหากผู้กำหนดเอาระเบียบตามใจตนเองก็จะทำให้ประชาชนเดือดร้อน^{๕๗} ผู้นำจึงต้องยึดกฎหมายเป็นหลัก เนื่องจากระบบของงานราชการนั้นมีกฎหมายเป็นเกณฑ์กำหนด^{๕๘} ถึงแม้ว่าในบางครั้งด้วยกฎเกณฑ์ขั้นตอนต่างๆ ของงานราชการจะทำให้การบริหารงานมีความยุ่งยากล่าช้าไปบ้างแต่ก็เป็นสิ่งที่ต้องกระทำตามแต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสถานการณ์หากเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินกฎหมายก็มีข้อยกเว้นหรือหย่อนได้แต่ต้องเป็นไปด้วยความจำเป็นและประโยชน์สุขของประชาชน^{๕๙}

๔) การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อผู้นำคือ นายกต้องลงพื้นที่บ่อยๆ แต่ในความเป็นจริงนายกจะมีภารกิจมากส่วนใหญ่จะเป็นรองนายกหรือผู้แทนอื่นๆ ตามความเหมาะสมนายกจะสนับสนุนให้ รองนายก เลขา ที่ปรึกษา ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ให้ทุกคนมีความเข้าใจพื้นที่และปัญหาจะได้นำมาปรึกษากันเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ^{๖๐} ผู้นำควรจะลงพื้นที่เองไปคุยตามบ้าน^{๖๑} คุณสมบัติผู้นำท้องถิ่นต้องทำตัวง่ายๆ ตัวบุคคลที่เป็นผู้นำต้องมีการเข้าถึงกับชาวบ้านได้ง่ายไม่มีพิธีอะไรมากมายคือ ถ้าผู้นำถือตัวเองการเข้าหาชาวบ้านก็จะยากการจะได้รับข้อมูลจากชาวบ้านก็ได้ยากตามไปด้วยเพราะชาวบ้านจะไม่กล้าคุยกล้าเสนอแนะมาถ้าผู้นำวางตัวมากเกินไป^{๖๒} นอกจากนั้นผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างในการทำกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น การพัฒนาหน้าบ้านน้อมอง การพัฒนาความสะอาดรณรงค์จิตสำนึกรักบ้านเกิดคือ อยู่ที่ไหนก็ต้องรักท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัยรู้จักให้อภัยสอนให้ลูกน้องรู้จักพอเพียงยึดหลักคุณธรรมในการทำงานไม่ตะคอกใส่ชาวบ้านต้องให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจมีสัมมาคารวะไม่หยิ่งไม่ถือตน^{๖๓} และผู้นำต้องเป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดถือหลัก

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

^{๕๗} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

^{๕๘} สัมภาษณ์ นายจรูญ บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๕๙} สัมภาษณ์ พระบุรุษเชษฐภคณิ(บังคม รักชิตอัมโม),เจ้าคณะจังหวัดตราด,วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระครูมงคลปัญญากร(ปัญญาจุฑาโณ วิสุทธิแพทย์), เจ้าคณะอำเภอเมืองตราด, จังหวัดตราด, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๑} สัมภาษณ์ นายอมรภักดิ์ เรืองเดช,สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๒} สัมภาษณ์ นางประภัสสร ศิริแสงชัยกุล,สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดตราด,วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๖๓} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสีธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

เดียวกันในการช่วยเหลือประชาชนคือ ต้องให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถไม่มีท่าทีเย่อหยิ่งหรือพูดจาไม่ดีกับประชาชน^{๕๔}

๕) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำมีความสำคัญ เนื่องจากสตรีเป็นบุคคลที่มักจะมีความละเอียดรอบคอบคุณสมบัติของผู้นำบางประการก็มีอยู่ในตัวของสตรี ซึ่งพร้อมจะก้าวขึ้นมามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเป็นผู้นำได้ดีหากได้รับการสนับสนุน^{๕๕} สตรีสามารถมีส่วนร่วมได้มากในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนหรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้นำต้องยอมรับและให้การสนับสนุนยอมรับฟังความคิดเห็นของสตรีรวมทั้งต้องส่งเสริมสนับสนุนให้สตรีได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ^{๕๖} ทั้งนี้ หากสตรีได้รับโอกาสในการเป็นผู้นำหรือผู้บริหารจะมีข้อดีตรงที่มีความละเอียดรอบคอบและสตรีส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องของการทำบุญเรื่องการอนุรักษ์พระพุทธศาสนา รวมทั้งการรักษาสุขภาพ^{๕๗} การกำหนดคุณสมบัติของผู้นำโดยสตรีก็จะมีผลละเอียดรอบคอบคือมองที่การทำงานความสามารถและคุณสมบัติต่างๆ ของผู้นำ รวมทั้งสตรีจะมีความสามารถในการติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารในเรื่องของโครงการ งบประมาณต่างๆ^{๕๘} การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารและเป็นโอกาสในการที่สตรีจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทางการเมือง

๖) การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ การให้ความเคารพต่อสิ่งที่ควรเคารพเป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้นำเป็นการนำหลักธรรมไปปฏิบัติทำให้เกิดผลจนประชาชนมีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพราะหากผู้นำมีความเชื่อต่อสิ่งเหล่านั้นจะทำให้กลายเป็นนักการเมืองที่ดี เพราะนักการเมืองไม่เชื่อจึงทำให้นักการเมืองส่วนใหญ่ไม่ดี^{๕๙} เพราะไม่เชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์แต่ไปเชื่อเรื่องเงินและผลประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้องและพยายามใช้สิ่งเหล่านั้นเพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับตนเอง ดังนั้น ประชาชนที่เห็นพฤติกรรมของนักการเมืองเหล่านั้นไม่ควรไปส่งเสริมสนับสนุนให้มีอำนาจด้วย

^{๕๔}สัมภาษณ์ นายพจน์ รักความสุข, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๕๕}สัมภาษณ์ นายธีระ สลักเพชร,อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘.

^{๕๖}สัมภาษณ์ นายวิเชียร ทรัพย์เจริญ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๕๗}สัมภาษณ์ ดร. อุทิศ ดิษฐปรานี, คณบดีนิติศาสตร์,มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี,จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๕๘}สัมภาษณ์ ดร. เอกชัย กิจเกศาเจริญ,ผอ.สถาบันวิจัยและพัฒนา,มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี,วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๕๙}สัมภาษณ์ นายบุรินทร์ รัตนมนาน, นายกเทศมนตรีเมืองขลุง, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

การไม่เลือกบุคคลนั้นอีกเลย^{๖๐} ซึ่งนอกจากผู้นำจะต้องเป็นคนที่รู้จักให้ความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ ผู้นำยังต้องเป็นแบบอย่างและส่งเสริมให้คณะผู้บริหาร ข้าราชการ บุคลากรในองค์กร ประพฤติตนในแนวทางที่เหมาะสมมีสัมมาคาราวะต่อผู้ใหญ่ให้เกียรติประชาชนทุกคนที่มาติดต่อราชการ^{๖๑} นอกจากนี้ผู้นำจะต้องดูแลรักษาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นปกป้องดูแลอนุรักษ์วัฒนธรรมทั้งโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและการให้ความรู้ต่อเยาวชนเพื่อสร้างเสริมความภูมิใจและรักถิ่นฐานบ้านเกิด^{๖๒} คุณสมบัติของผู้นำในด้านนี้จึงมีความสำคัญไม่น้อยกว่าด้านอื่นๆ เพราะผู้นำที่ไม่มีความรักในท้องถิ่นไม่มีความเคารพในสิ่งที่ควรก็จะหันไปให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัตถุหรือหาผลประโยชน์ส่วนตนสนับสนุนสิ่งที่เป็นผลเสียต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทำลายวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

๓) การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ในการที่การจะเลือกหรือกำหนดคุณสมบัติของผู้นำจะต้องใช้สติปัญญาเลือกผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ซึ่งเป็นการส่งเสริมคนดีคนมีธรรมะไปมีอำนาจในการปกครองประชาชนและพัฒนาสังคมและได้บุคลากรที่มีคุณภาพมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประชาชนนี้เป็นหลักที่สำคัญเพราะสังคมไทยปัจจุบันนี้จะเน้นไปที่ที่มีเงินและอำนาจคนดีจึงเลื่อนลงไป^{๖๓} การเลือกผู้นำที่เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนคาดหวังได้ว่าเมื่อผู้นำเป็นคนดี มีคุณธรรมแล้ว คณะผู้บริหารรวมถึงข้าราชการพนักงานต่างๆก็จะมีคุณธรรมตามไปด้วยเพราะผู้นำจะนำคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานหรือบุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรมด้วย^{๖๔} หรือถึงแม้ว่าผู้นำจะไม่ได้กำกับในข้อนี้มากแต่ตัวผู้ร่วมงานและบุคลากรเช่น รองนายก ปลัด ข้าราชการอื่นๆ ย่อมมีความเกรงใจการที่จะกระทำการใดๆที่ผิดหลักคุณธรรมก็ต้องเบาบางลง^{๖๕} ผู้นำที่ปกป้องส่งเสริมคนดีก็จะทำให้บุคลากรมีความตั้งใจในการทำงานซื่อสัตย์สุจริตเพราะหากเป็นคนไม่ดีไม่มีคุณธรรมก็ไม่มีโอกาสในการก้าวหน้าประชาชนในพื้นที่ก็จะมีใจอุ่นใจว่าจะได้รับการปกป้องคุ้มครองดูแลหากตนเองเป็นคนดีมีศีลธรรมคนที่ทำไม่ดีก็จะกลัวเกรงไม่กล้าที่จะปฏิบัติมิชอบเพราะมีความกลัวว่าจะได้รับผลคือ ถูกลงโทษจากสิ่งที่ตนเองทำลงไป^{๖๖} เช่น การทะเลาะวิวาทหรือการฉ้อโกงต่างๆ ผู้นำที่ดีก็จะตัดสินตามเหตุผลและลงโทษผู้ที่กระทำความผิดไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่าง

^{๖๐} สัมภาษณ์ นางสุกานดา สุทธิพัฒนกุล, นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๑} สัมภาษณ์ นายเด่นดวง ประดลชอบ, นายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิง, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๒} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาสตรีอำเภอโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๓} สัมภาษณ์ นายธานินทร์ สมบูรณ์, นายกเทศมนตรีตำบลนายายอาม, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๔} สัมภาษณ์ นายพินิจ เพชรนำชม, นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๕} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

^{๖๖} สัมภาษณ์ นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

ตารางที่ ๔.๗ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็น แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ

ประเด็นแนวทาง	ปริมาณ	
	ความถี่	รูป/คนที่
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	๒๑	๑,๒, ๔, ๕, ๖, ๘, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๕, ๒๖, ๒๗.

๔.๒.๓ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๑) การประชุมร่วมกันเนื่องๆ การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นได้นั้น การเข้าร่วมประชุมเป็นแนวทางที่ชัดเจนที่สุดเพราะเป็นโอกาสที่ประชาชนจะได้แสดงความคิดเห็น และสะท้อนสภาพปัญหาความต้องการให้ผู้บริหารท้องถิ่นได้รับทราบ^{๖๗} นายกจะเข้าร่วมประชุมซึ่งจะมีการจัดขึ้นเดือนละ ๑ ครั้ง โดยแต่ละหมู่บ้านจะมีการประชุมอยู่แล้วทุกเดือนคือ เมื่อผู้ใหญ่บ้านไปร่วมประชุมที่อำเภอมาแล้วผู้ใหญ่ก็จะกลับมาประชุมลูกบ้านหลังจากที่ประชุมที่อำเภอมาแล้วประมาณ ๑ สัปดาห์ รับฟังปัญหาของประชาชนปัญหาไหนที่มีความเร่งด่วนก็จะรีบดำเนินการแก้ไข ส่วนปัญหาที่ยังไม่เร่งด่วนก็จะนำเข้าแผนเพื่อพิจารณาต่อไป นายกจะให้ สท.รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนแล้วมาเขียนคำร้องเพื่อหาแนวทางแก้ไข^{๖๘} นอกจากนั้นในการประชุมแต่ละครั้งตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้ชี้แจงผลของการดำเนินงานความคืบหน้าของโครงการต่างๆ ซึ่งหากประชาชนมีข้อสงสัยก็สามารถซักถามได้เท่ากับประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของท้องถิ่น^{๖๙} ท้องถิ่นที่มีการประชุมเนื่องๆ ก็เท่ากับว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อให้เกิดการพัฒนาที่มาจากความต้องการของประชาชนโดยตรงลด

^{๖๗} สัมภาษณ์ นายจเร บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๘} สัมภาษณ์ พระราชจันทโมลี(ประเสริฐ วิมล),เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๖๙} สัมภาษณ์ พระพุทธธรรมคณี(บังคม รักชิตธัมโม), เจ้าคณะจังหวัดตราด, วันที่ ๑๗ สิงหาคม

ความขัดแย้งระหว่างชุมชนต่างๆ เพราะจะได้รับทราบความชัดเจนในการกำหนดนโยบายและการเลือกโครงการต่างๆ มาดำเนินการ^{๗๐}

๒) ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะในการบริหารท้องถิ่น ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะเป็นส่วนขับเคลื่อนที่สำคัญในการบริหาร การที่มีความคิดไปในทางเดียวกันในการเสนอแนวความคิดไปด้วยกันอย่างพร้อมเพรียงกันซึ่งเป็นการแสดงถึงความสามัคคีในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทำให้เกิดความเข้มแข็งความมั่นคงในองค์กร^{๗๑} นอกจากนั้นในการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กรหรือในสังคมท้องถิ่นที่มีความพร้อมเพรียงพร้อมใจกันจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของด้วยกันทั้งหมดด้วยการลงทุนร่างกาย แรงใจ แรงทรัพยากรเพื่อการพัฒนาสังคมให้เกิดความเจริญต่อไป^{๗๒} ทั้งนี้การสร้างความพร้อมเพรียงให้เกิดขึ้นในหมู่คณะต้องมาจากความร่วมมือของทุกฝ่ายผู้นำต้องมีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความพร้อมเพรียงสามัคคีเกิดขึ้นโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนรวมกลุ่มเพื่อเสนอข้อเรียกร้องหรือกิจกรรมกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มแอโรบิก กลุ่มไอทอป กลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะทำให้ประชาชนได้มีการปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวกได้ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันมีความสมัคสมานสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มประสบความสำเร็จ^{๗๓} เมื่อกิจกรรมของกลุ่มประสบความสำเร็จก็จะก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนกลุ่มไปสู่ระดับที่สูงขึ้นเข้าไปมีบทบาทในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น การตรวจสอบการทำงาน การติดตามผลการดำเนินการของโครงการต่างๆ การเสนอโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนซึ่งเมื่อมีความพร้อมเพรียงสามัคคีกันก็จะทำให้เกิดความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง^{๗๔}

๓) การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม การปกครองต้องเป็นระเบียบวินัยในการปกครองในรูปแบบต่างๆ มีความเที่ยงธรรมเที่ยงตรงต่อการตัดสินใจ มีความยุติธรรมคุณธรรมต่อการใช้อำนาจ เพราะหากผู้บริหารกำหนดเอาระเบียบตามใจตนเองก็จะทำให้ประชาชนเดือดร้อน^{๗๕} เมื่อผู้นำและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามกฎหมายมีการยึดถือ

^{๗๐} สัมภาษณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จรินทร์ สุทนโต), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๗๑} สัมภาษณ์ นายอมรภักดิ์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๗๒} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสืบธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๗๓} สัมภาษณ์ นายพจน์ รักความสุข, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๗๔} สัมภาษณ์ นายธีระ สลักเพชร, อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘

^{๗๕} สัมภาษณ์ นายวิเชียร ทรัพย์เจริญ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

กฎระเบียบที่ตั้งไว้อย่างคงที่เมื่อประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมก็จะสามารถทำได้อย่างถูกต้องตามกฎระเบียบอย่างถูกต้องไปในทิศทางเดียวกัน^{๗๖} กฎระเบียบระเบียบที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนฝ่ายผู้นำจะต้องรักษาไว้เพราะสามารถทำให้ประชาชนมีความสามัคคี^{๗๗} และข้อบังคับในการอยู่ร่วมกันจะต้องเป็นกฎหมายที่แน่นอนถูกต้องและเที่ยงตรงมีการบังคับใช้ที่ชัดเจนเสมอภาคกันโดยที่ไม่มีการแบ่งแยกฝ่ายมีการตัดสินที่เสมอภาคกันผู้นำจะต้องไม่ถือสิทธิอำนาจไปปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ใดๆ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องหรือลำเอียงด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม^{๗๘}

๔) การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่นจะเกี่ยวเนื่องกับตัวของผู้บริหารซึ่งในการเลือกผู้นำประชาชนจะเลือกผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารงานผู้นำท้องถิ่นควรมีความรู้ มีประสบการณ์ ต้องมีความสามารถมีความเข้าใจในการบริหารท้องถิ่น^{๗๙} มีความสามารถต่อการแก้ไขปัญหาสามารถที่จะนำปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชนไปสู่ระดับที่สูงกว่าเช่น การยับยั้งโครงการต่างๆ ที่จะส่งผลเสียต่อท้องถิ่น^{๘๐} ผู้นำต้องได้รับเลือกมาอย่างใสสะอาดมีความบริสุทธิ์และศักดิ์ศรีที่คู่ควรต่อตำแหน่งการได้ตำแหน่งมาโดยการซื้อเสียงไม่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและไม่สามารถทำให้ประชาชนศรัทธาได้เพราะเมื่อเข้ามาโดยไม่โปร่งใสก็ย่อมเป็นที่น่าสงสัยในการบริหารงานว่าจะมีการหาผลประโยชน์กลับคืนไปหรือไม่^{๘๑} หากผู้นำมีคุณสมบัติที่ตรงกับความต้องการของประชาชนก็จะได้รับความไว้วางใจใจรวมทั้งได้รับความร่วมมือในด้านต่างๆ ประชาชนจะกล้าแสดงความคิดเห็นเสนอแนวคิดแล้วผู้นำที่มีความรู้ความสามารถก็จะสามารถนำแนวคิดของประชาชนไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๘๒}

๕) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีนั้นโดยปกติแล้วสตรีได้มีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นอยู่แล้วไม่มากนักน้อยถึงไม่ได้อยู่ในส่วนของนักการเมืองหรือผู้บริหารท้องถิ่นแต่สตรีจะเป็นส่วนที่สนับสนุนการทำงานของผู้บริหารเช่น กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรือปลัดของ

^{๗๖} สัมภาษณ์ ดร.อุลธิช ดิษฐปรานีต, คณบดีนิติศาสตร์,มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี,จังหวัดจันทบุรี,วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๗๗} สัมภาษณ์ นางกรศิริ สง่าศิลป์, ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตราด, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๗๘} สัมภาษณ์ ดร.เอกชัย กิจเกศาเจริญ, ผอ.สถาบันวิจัยและพัฒนา,มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี,จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๗๙} สัมภาษณ์ นายชนินทร์ สุทธิวาริ, นายกเทศมนตรีเมืองตราด, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์, นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๘๑} สัมภาษณ์ นางสาวกานดา สุทธิพัฒนกุล, นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๘๒} สัมภาษณ์ นายเด่นดวง ประดลชอบ, นายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิง, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เลขานุการ รวมถึงข้าราชการฝ่ายต่างๆ^{๘๓} การที่สตรีจะมีบทบาทมากขึ้นเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหารที่ต้องเปิดโอกาสให้สตรีได้มีการแสดงออกในด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองสู่ระดับที่สูงขึ้น^{๘๔} ตัวอย่าง เช่นการจัดตั้งกลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านอาชีพต่างๆ กลุ่มผลิตสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น กลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการกล้าแสดงออกของสตรีทำให้สตรีได้มีโอกาสรวมกลุ่มกันแสดงความคิดเห็นรวมทั้งติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการในการทำโครงการต่างๆ^{๘๕} ซึ่งเมื่อสตรีได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและเปิดโอกาสก็จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นพัฒนาการบริหารเนืองด้วยคุณสมบัติของสตรีที่มีความละเอียดรอบคอบมีความสนใจในการทำบุญกับการศาสนาและวัฒนธรรม วัฒนธรรมก็จะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดขึ้นดีมากยิ่งขึ้น^{๘๖}

๖) การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพนั้นเป็นการมีความเคารพต่อหน้าที่การงานหรือสิ่งที่ทำอยู่หรือด้วยความเต็มใจและเคารพต่อผู้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจและมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่จะทำให้ชีวิตมีความสุขในการทำงานและครอบครัวในการเคารพกฎเกณฑ์ จนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข^{๘๗} การบูชาสิ่งที่ควรบูชาและทำการกราบไหว้ด้วยความดีงามระลึกถึงคุณความดีต่อสิ่งนั้นหรือให้ความเคารพต่อสถานที่สำคัญๆ เช่นการไม่ดื่มเหล้าหรือสิ่งเสพติดให้โทษซึ่งก่อความวุ่นวายให้กับสังคม เป็นต้น^{๘๘} ซึ่งเมื่อผู้นำผู้บริหารรู้จักที่จะคำนึงถึงสิ่งที่ถูกที่ควรนำแนวทางเหล่านั้นมาเป็นนโยบายในการบริหารงานก็ย่อมจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนตัวอย่างเช่นผู้บริหารจัดกิจกรรมถวายพระพรสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของทุกปีประชาชนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมจะร่วมกิจกรรมด้วยความยินดีพร้อมเพรียงแล้วเป็นการปลูกฝังไปถึงเด็กเยาวชนในท้องถิ่นให้มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอีกด้วย^{๘๙} การเคารพในสิ่งที่ควรเคารพยังเป็นแนวทางที่พาให้ห่างไกลจากความไม่ถูกต้องหรืออบายมุขต่างๆ พ้นจากการเห็นผิด

^{๘๓} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาสตรี,อำเภอโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๘๔} สัมภาษณ์ นายประวิช เลิศพรทิพย์,นายกเทศมนตรีตำบลมะขาม, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๘๕} สัมภาษณ์ นายพินิจ เพชรนำชม,นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน,วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๘๖} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

^{๘๗} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

^{๘๘} สัมภาษณ์ นายจเร บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๘๙} สัมภาษณ์ นางสาวกานดา สุทธิพัฒนกุล, นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

เป็นขอบประชาชนก็จะครองตัวอยู่ในศีลในธรรมผู้บริหารข้าราชการมีความซื่อสัตย์สุจริตบริหารงานอย่างโปร่งใสท้องถิ่นก็จะมีแต่ความเจริญขึ้นทางเดียว^{๙๐}

๓) การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคมนั้น ประชาชนจะต้องรู้ส่งเสริมคนดีให้เข้าไปมีอำนาจในการบริหารและช่วยเหลือหรือปราบคนชั่วในท้องถิ่นนั้นๆ^{๙๑} ดังนั้น การที่ประชาชนจะเลือกนักการเมืองจะต้องมีเกณฑ์เหล่านี้อยู่ในการตัดสินใจเสมอ จึงจะทำให้ผู้มีอำนาจเป็นคนดีและสามารถคุ้มครองพระสงฆ์ให้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป ซึ่งหากคนที่นับถือพระพุทธศาสนาไปเลือกนักการเมืองคนต่างศาสนานักการเมืองเหล่านั้นจะไม่ส่งเสริมให้พระสงฆ์เหล่านั้นทำหน้าที่ได้อย่างสะดวกเพราะมีความเชื่อที่แตกต่างกันและจะไม่คุ้มครองพระสงฆ์ให้ปลอดภัย^{๙๒} การปกป้องดูแลท่านในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณหากท่านถูกทำร้ายสังคมจะต้องให้ความสำคัญและเข้าไปคุ้มครองด้วยวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะคนที่เป็ผู้นำจะต้องแสดงในการเอาจริงเอาจังต่อเรื่องเหล่านี้ว่าจะมีการลงโทษอย่างรุนแรงเพื่อไม่ให้เกิดการทำร้ายคนที่มีศีลธรรม^{๙๓} ทั้งนี้ ทั้งผู้บริหารและประชาชนจะต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมคนดีคือประชาชนต้องส่งเสริมคนดี มีศีลธรรม มีคุณธรรมให้ได้เป็นผู้นำส่วนผู้นำเมื่อดำรงตำแหน่งแล้วก็ต้องยึดมั่นในศีลธรรมคุณธรรมไม่ให้บกพร่องพร้อมทั้งถือเป็นนโยบายที่องค์กรต้องตั้งไว้ในกาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องต้องสนับสนุนและดูแลส่งเสริมประชาชนให้มีคุณธรรมให้คนดีได้รับการยกย่องเคารพนับถือ^{๙๔}

^{๙๐} สัมภาษณ์ นายบุรินทร์ ธนอุดมมาน, นายกเทศมนตรีเมืองชลุง, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๙๑} สัมภาษณ์ นายอมรภณช์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๙๒} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสืบธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๙๓} สัมภาษณ์ นายวิเชียร ทรัพย์เจริญ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๙๔} สัมภาษณ์ พระครูมงคลปัญญากร (ปัญญานุฑโฒ วิสุทธิแพทย์), เจ้าคณะอำเภอเมืองตราด, จังหวัดตราด, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

ตารางที่ ๔.๘ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็น แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารท้องถิ่น

ประเด็นแนวทาง	ความถี่	รูป/คนที่
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารท้องถิ่น	๑๗	๒, ๓, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๑, ๑๔, ๑๕, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๓, ๒๖, ๒๗.

๔.๒.๔ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ

๑) การประชุมร่วมกันเนืองๆ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจเกี่ยวกับการประชุมร่วมกันเนืองๆ นั้นเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมร่วมกัน^{๔๕} โดยปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะมีการจัดการประชุมทำแผนมีการเชิญชวนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเข้าไปดูปัญหาพื้นฐานของหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นถนน สะพาน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ ขยะ มีคนที่แสดงออกและไม่แสดงออกแต่ขณะเดียวกันในชุมชนนั้นก็มีคนแสดงความคิดเห็นเขาก็จะถามความคิดเห็นว่าตรงกับปัญหาที่เขาต้องการไหมเรื่องนี้ในส่วนอำเภอเน้นย้ำอยากให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม^{๔๖} การทำงานร่วมกันถ้าไม่มีการประชุมกันก็จะต่างคนต่างคิดต่างจิตต่างใจทำอะไรไปคนละแนวทางหรือไม่ก็อาจจะเกิดปัญหาความขัดแย้งการประชุมทำให้งานมีการคิดร่วมกันมีความเข้าใจกันงานจะบรรลุผลได้ง่ายเพราะมีความเข้าใจกันระหว่างผู้ทำงานที่ไหนประชุมบ่อยๆ ก็ทำให้การบริหารงานหรือการทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยดีอันไหนที่ไม่เข้าใจกันก็ได้ประชุมพูดคุยกันก็เข้าใจกันได้งานก็เดินหน้าได้ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางโลกและทางธรรม ถ้าชุมชนไหนท้องถิ่นไหนมีการประชุมกันบ่อยๆ ท้องถิ่นนั้นๆ ก็จะมีการพัฒนาที่มีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าท้องถิ่นที่เขาไม่ค่อยมีการประชุมกัน^{๔๗} การที่ประชาชนจะเข้าร่วมประชุมมากน้อยแค่ไหนอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกในความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่ง

^{๔๕} สัมภาษณ์ นางกรศิริ สง่าศิลป์, ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตราด, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายพจน์ รักความสุข, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๔๗} สัมภาษณ์ พระพุทธธรรมคณิ(บังคม รักจิตธัมโม), เจ้าคณะจังหวัดตราด, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

ของชุมชนหากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนโดยตรงก็จะได้รับความร่วมมือมากขึ้นการเสริมสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนจึงมีความสำคัญต้องเน้นให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตนและประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วม^{๙๘}

๒) ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับความพร้อมเพรียงกันในหมู่นั้น คือการที่มีความคิดไปในทางเดียวกันในการเสนอแนวความคิดไปด้วยกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ซึ่งเปิดการแสดงถึงความสามัคคีในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทำให้เกิดความเข้มแข็งความมั่นคงในองค์กร^{๙๙} เป็นการทำความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนที่ตนเองอยู่อาศัยเช่นสถานราชการ องค์กรของรัฐ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดการจะทำได้ก็ต้องมีการเรียกมาประชุมกันแล้วจึงกำหนดนโยบายเพราะส่วนใหญ่การกำหนดนโยบายประชาชนจะไม่มีส่วนร่วมฝ่ายนักการเมืองคิดเองทั้งหมดทำให้ไม่ตรงกับความต้องการในชุมชนนั้นๆ หากไม่มีความพร้อมเพรียงเป้าหมายจะไม่บรรลุความสำเร็จใดๆ ได้เพราะประชาชนไม่ทราบถึงเป้าหมายที่แท้จริง^{๑๐๐} ความพร้อมเพรียงในหมู่คณะจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความเต็มใจ เนื่องจากประชาชนที่ได้รวมกลุ่มได้มีโอกาสในการเสนอความคิดเห็นเสนอความต้องการต่อกลุ่มหรือต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความรู้สึกที่ตนเองมีสิทธิมีส่วนในโครงการต่างๆ หรือกิจกรรมนั้นๆ ก็จะเต็มใจที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้^{๑๐๑} ซึ่งเมื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมทั้งในการคิด การทำ การรับผลประโยชน์ร่วมกันแล้วประชาชนก็จะตระหนักถึงประโยชน์ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไปคนในกลุ่มนี้ก็จะเป็นคนที่สามารถเป็นตัวแทนของชุมชนในการติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสื่อสารประชาสัมพันธ์กระตุ้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองกับคนอื่นๆ ต่อไป^{๑๐๒}

๓) การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมนั้น คือหลักการปกครองนั้นต้องอาศัยระเบียบวินัยแบบแผนปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การไม่กำหนดวินัยเพิ่มขึ้นจะเป็นผลดีต่อการปกครองในรูปแบบต่างๆ จะทำให้

^{๙๘} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสีธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๙๙} สัมภาษณ์ นายเด่นดวง ประดลชอบ, นายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิง, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ นางกรศิริ สง่าศิลป์, ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตราด, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ นางสุกานดา สุทธิพัฒนกุล, นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาศรีอำเภองังน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

ระเบียบวินัยในองค์กรสิ่งที่ทุกคนรู้อยู่แล้ว^{๑๐๓}ซึ่งทำให้ทุกคนปฏิบัติตามสิ่งที่ถูกกำหนดไว้เดิม แต่ทุกคนจะต้องมีวินัยในตนเองและมีความซื่อตรงต่อระเบียบวินัยซึ่งทางการบริหารทางการเมืองในปัจจุบันได้มีการเพิ่มกฎหมายใหม่ๆ ขึ้นมา ซึ่งก็สามารถทำได้แต่บางอย่างบางประการก็ไม่ควรที่จะเพิ่มให้มากเกินไปการไม่ถอนวินัยในทางการเมืองซึ่งกฎหมายก็มีไว้ปฏิบัติตามเป็นธรรมดา แต่ถ้าหากจะไปถอนกฎหรือวินัยออกก็ต้องมีการลงมติให้ทุกคนรับรู้ร่วมกันเพื่อให้เป็นประชาธิปไตย^{๑๐๔}กฎระเบียบที่เป็นไปอย่างคงที่ที่จะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจมาติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ในการติดต่อราชการต่างๆ หากประชาชนเคยมาติดต่ออยู่แล้วทราบถึงหลักเกณฑ์กฎระเบียบต่างๆ ดีก็จะไม่มีความกลัวต่อการเข้ามาติดต่อแต่หากมีการปรับเปลี่ยนจนประชาชนตามไม่ทันก็จะทำให้ประชาชนไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ^{๑๐๕} โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากกฎเกณฑ์ที่เปลี่ยนไปนั้นไม่ได้มาจากความต้องการของประชาชนหรือประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดประชาชนไม่มีส่วนในการลงความเห็นอาจก่อให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยในตัวของผู้บริหารว่ามีความโปร่งใสหรือไม่ หรือมีความลำเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ในกรณีของการแบ่งเขตแดนระหว่างหมู่บ้าน การกำหนดทางสาธารณะ การจัดสรรระบบสาธารณูปโภคต่างๆ หากมีกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติอย่างไร้ควรใช้อย่างนั้น ยกเว้นเสียแต่ว่าเป็นคำสั่งให้ปรับเปลี่ยนจากส่วนกลางหรือมีความจำเป็นที่ประชาชนรับทราบและยอมรับโดยผ่านการลงมติ^{๑๐๖}

๔) การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น คือการที่ผู้นำท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนจนเป็นที่ไว้วางใจจนทำให้ประชาชนอยากที่จะแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่น^{๑๐๗}ความเป็นกันเองกับประชาชนทำให้ประชาชนกล้าที่จะพูดคุยหรือชาวบ้านจะมาติดต่อมาร้องทุกข์กับนายกก็ได้โดยส่วนตัวหรือมาที่เทศบาลโดยที่ไม่ต้องมีขั้นตอนมาก ต้องให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจมีสัมมาคารวะไม่หยิ่งไม่ถือตนสามารถเข้าถึงได้ง่ายฟังพาได้ตามตัวได้ง่าย^{๑๐๘}เมื่อประชาชนมีความเคารพศรัทธาในตัวของผู้มาแล้วประชาชนก็จะสนใจให้ความสำคัญกับสิ่งที่

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ ดร.เอกชัย กิจเกศาเจริญ, ผอ.สถาบันวิจัยและพัฒนา,มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จรินทร์ สุทนโต), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นายวิระชาญ ประทีปาระยะกุล, นายกเทศมนตรีตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ นายธีระ สลักเพชร, อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ นายประวิช เลิศพรทิพย์, นายกเทศมนตรีตำบลมะขาม, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

ผู้นำวางนโยบายไว้อย่างนโยบายใดที่มาจากชุมชนของตนเองหรือตนเองมีส่วนในการร่วมคิดก็จะมี ความกระตือรือร้นที่จะร่วมทำ^{๑๐๙} ผู้นำจึงต้องเข้าไปถึงประชาชนไม่ใช่เฉพาะในช่วงหาเสียงหรือช่วงประชุม เท่านั้นแต่ต้องเข้าไปถึงวิถีชีวิตของประชาชนทั้งงานศพ งานบวช งานแต่งงาน หรือกิจกรรมทาง ประเพณีต่างๆ ผู้นำต้องให้ความร่วมมือให้การสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มแล้วประชาชนก็จะเข้ามามี ส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นกัน^{๑๑๐}

๕) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี นั้นหากจะให้สตรีเข้ามามีส่วน ร่วมในกิจกรรมทางการเมืองจะต้องสนับสนุนคนที่มีใจรักมีความต้องการที่จะเข้ามาับบทบาททาง การเมืองและได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว สตรีที่เป็นผู้นำครอบครัวได้จะมีความเป็นผู้นำและ สามารถจะเป็นผู้นำได้ หรือในกรณีที่สามีอยู่ในวงการการเมืองก็สามารถผลักดันภรรยาให้เข้ามามี บทบาททางการเมืองได้^{๑๑๑} และจิตอาสาในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดองค์กรของชุมชน การ ปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญในการตอบโต้ความต้องการของท้องถิ่นได้มากตัวคนที่เป็น ผู้นำท้องถิ่นถึงแม้ว่าจะไม่ได้เกิดในท้องถิ่นนั้นๆ^{๑๑๒} ก็ต้องมีความสำนึกในการพัฒนาทุ่เทศเพื่อนท้องถิ่น ที่ตนบริหารอย่างเต็มความสามารถเสียสละเวลาส่วนตัวให้ส่วนรวมโดยไม่ได้หวังอะไรนอกจากเพื่อ พัฒนาท้องถิ่นและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่^{๑๑๓} เมื่อสตรีมีจิตอาสาและได้รับการสนับสนุนก็ จะพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่น^{๑๑๔}

๖) การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น การมี ส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควร เคารพนั้น คือการให้ทุกคนอยู่ในวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามกันมาช้านานโดยการเคารพบูชาต่อความ เชื่อของคนในสังคมจะทำให้เกิดความกลมเกลียวสงบสุขเพราะเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถจะทำให้เกิดการ ยอมรับได้ไม่กระทำการสิ่งใดต่อการขัดขวางต่อความเชื่อเดิมที่มีอยู่รวมทั้งการปฏิบัติตนเองอย่าง

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสีธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นายชินนทร์ สุทธิวาริ, นายกเทศมนตรีเมืองตราด, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จิรินทร์ สุทนโต), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ นางกรศิริ สง่าศิลป์, ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตราด, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์, นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาศรีอำเภโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

เหมาะสม^{๑๑๕} รวมถึงการให้ความเคารพต่อสิ่งที่มีคุณค่าต่อสังคม เช่น พระธาตุ เจดีย์ พระพุทธรูปที่สำคัญในชุมชนนั้นๆ รวมทั้งสถานที่สำคัญๆ ก็จะต้องให้ความเคารพด้วยเช่นกัน^{๑๑๖} การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยที่ผู้นำต้องมีความเข้าใจถึงความเชื่อความศรัทธาของประชาชนและไม่ปฏิบัติสิ่งใดที่ขัดต่อวัฒนธรรมความเชื่อนั้นให้การสนับสนุนส่งเสริมดูแลรักษาสมบัติของท้องถิ่นรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ^{๑๑๗} นอกจากนั้นหากผู้นำให้การสนับสนุนที่จะพัฒนาหรืออนุรักษ์สถานที่หรือโบราณสถานต่างๆ ที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวของประชาชนก็จะเป็นสิ่งที่ประชาชนพร้อมจะให้ความร่วมมือ^{๑๑๘}

๗) การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคมนั้นคือการทำนุบำรุงรักษาผู้ประพฤติดีมีศีลธรรมจะต้องยกย่องสรรเสริญคนดีมีคุณธรรมให้สามารถมีคุณค่าในสังคมพร้อมทั้งร่วมชักชวนให้ผู้อื่นกระทำความดีด้วย^{๑๑๙} ให้การเคารพคุ้มครองคนดีมีคุณธรรมหรือผู้ทรงศีลจะต้องให้ความสำคัญต่อผู้ประพฤติดีธรรมเป็นนิตยฝ่ายผู้นำของบ้านเมืองจะต้องส่งเสริมให้เกิดการนำหลักทางพระพุทธศาสนาไปใช้ให้เป็นค่านิยมของสังคม^{๑๒๐} ซึ่งการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคมจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจเนื่องจากประชาชนย่อมต้องการที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ต่อท้องถิ่นโครงการที่คิดโดยคนดีมีคุณธรรมย่อมเป็นโครงการเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าประชาชนก็พร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพราะรู้ว่าเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ปราศจากโทษ^{๑๒๑} นอกจากนั้น เมื่อคนดีได้รับการส่งเสริมก็จะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่องการนำหลักคุณธรรมแล้วส่งเสริมจริยธรรมในหน่วยงานก็จะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในองค์กร^{๑๒๒}

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ พระราชจันทโมลี (ประเสริฐ วิมล), เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ นายจเร บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ นายวิเชียร ทรัพย์เจริญ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ นางสุกานดา สุทธิพัฒนกุล, นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ นายอมรพันธ์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ ดร.อุทิศ ดิษฐปรมณีต, คณบดีคณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ นายธีระ สลักเพชร, อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘.

ตารางที่ ๔.๙ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็น แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ

ประเด็นแนวทาง	ความถี่	รูป/คนที่
แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ	๒๑	๑, ๒, ๔, ๕, ๗, ๘, ๙, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๒, ๒๔, ๒๕, ๒๖, ๒๗.

จะเห็นได้ว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้นั้นจะเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งในการประชุมกันเนืองๆ ก็เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นเพราะการประชุมทำให้ได้รับทราบถึงปัญหาความต้องการของประชาชนเป็นโอกาสที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รายงานความคืบหน้าหรือผลของโครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้ทราบส่วนการให้ความเคารพศรัทธาต่อผู้นำนั้น ประชาชนในท้องถิ่นพร้อมที่จะให้ความเคารพและศรัทธาต่อผู้นำแต่ขึ้นอยู่กับตัวของผู้นำเองว่าจะสามารถปฏิบัติตนให้ได้รับความเคารพและศรัทธาได้หรือไม่ สิ่งที่มีความสำคัญมากคือเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายเพราะประชาชนจะรู้สึกว่าคุณอยู่เคียงข้างเขาเมื่อมีปัญหาใดๆ ผู้นำก็จะเข้ามาดูแลช่วยเหลือส่วนด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในปัจจุบันมีการเปิดกว้างมากขึ้นสตรีได้รับการศึกษาและมีโอกาสที่จะได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นส่วนการที่สตรีจะก้าวขึ้นมาเป็นนักการเมืองหรือไม่ขึ้นอยู่กับการรู้ความสามารถของสตรีและการส่งเสริมจากครอบครัวและชุมชนจะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้จะมีลักษณะที่ขึ้นอยู่กับบริบทของการประกอบอาชีพของประชาชน ในการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติจะต้องส่งเสริมให้สอดคล้องกับกลุ่มอาชีพ เช่น ชาวสวนจะมีช่วงระยะเวลาในการหยุดพักเพื่อรอให้ผลผลิตเติบโต ซึ่งเป็นช่วงที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนหรือโครงการพัฒนาต่างๆ หรือกลุ่มอาชีพอื่นๆ ที่สามารถจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้มากขึ้น เช่นกลุ่มข้าราชการท้องถิ่น กลุ่มอาชีพรับจ้างหรืออาชีพอื่นๆ ที่มุ่งเป้าหมายให้เกิดความสมดุลของความพร้อมเพียงให้มากที่สุดและการส่งเสริมลักษณะดังกล่าว อาจจะต้องมีประชาสัมพันธ์อย่างมากและให้ทั่วถึงจริงๆ โดยเฉพาะข่าวสารในความต้องการและสิ่งที่ประชาชนจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอันเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยองค์กร

ท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน คือองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล หรือแม้กระทั่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด เป็นต้น

๔.๓ การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลัก พุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียง

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียง เป็นประเด็นสำคัญสำหรับการเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้นอันจะเป็นการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมายของการกระจายอำนาจ คือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันพร้อมที่จะพลังขับเคลื่อนท้องถิ่นให้พัฒนาต่อไปข้างหน้า ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าจะสามารถนำไปสร้างเป็นรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียง ตามแนวทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ถึงหลักอภิปรินิยธรรมเป็นธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อมเป็นหลักธรรมแห่งการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๑๒๓} เป็นข้อคิดเตือนใจแก่ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรว่าควรนำมาประยุกต์ใช้อย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร ที่สำคัญคือความสมัคสมานสามัคคีในหน่วยงานย่อมบังเกิดขึ้น ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลยว่าความสามัคคีเป็นหลักธรรมที่มุ่งความสำคัญต่อความเจริญหรือการพัฒนาองค์กร^{๑๒๔}

ซึ่งจากสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเกี่ยวข้องกับทั้งกระบวนการในการบริหาร ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมต่างๆ แต่ก็ยังไม่เกิดผลเท่าที่ควรซึ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นที่ประชาชนควรมีบทบาทก็คือ ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านกำหนดคุณสมบัติผู้นำ การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัคใจของท้องถิ่น ซึ่งในขั้นตอนต่างๆ นั้นมีสภาพปัญหาซึ่งสรุปได้ว่า

สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ประกอบด้วย ๑) การแบ่งประชุมแต่ละชุมชนไม่พร้อมกัน ๒) ประชาชนไม่มีเวลามาเข้าร่วมประชุมทุกครั้งซึ่งประชาชนต่างก็มีอาชีพที่ต้องรับผิดชอบงานของตนเองจนทำให้บางครั้งไม่มีโอกาสมาร่วมประชุม แต่การประชุมก็ทำให้ได้รับ

^{๑๒๓} สมภรณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์ (จรินทร์ สุทนโต), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒๔} ชุมพล ศรีทองกุล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑, อภิปรินิยธรรม, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : <http://km.surat1.go.th/research/.pdf> [๑ ธ.ค.๕๖].

ทราบข้อมูลต่างๆ เรื่องการประชุมเป็นสิ่งสำคัญต้องมีการพบปะแลกเปลี่ยนความเห็นความคิดจากหลายฝ่ายหลายฝ่าย ๓) ประชาชนยังไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น ๔) การรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนเมืองมีน้อย และ ๕) ความไม่ทั่วถึงของการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร

สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ประกอบด้วย ๑) ตัวนักการเมืองขาดศีลธรรม ๒) ประชาชนมีข้อจำกัดที่จะเข้าถึงผู้นำได้ และ ๓) กระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่ตำแหน่งที่ยังไม่มีคุณภาพพอ

สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย ๑) ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารได้ ๒) ขาดความตระหนักถึงหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ๓) มีข้อจำกัดในเรื่องของอาชีพ การทำงาน

สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ ประกอบด้วย ๑) ประชาชนจะไม่ค่อยสนใจในการลงเล่นการเมืองมากนัก ๒) ประชาชนยังไม่กล้าแสดงออกในทางการเมือง และ ๓) ข้อจำกัดการพุ่มเทให้กับการเมืองและการดูแลครอบครัว

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักอปหิยานิยธรรม ทั้ง ๗ ด้าน นั้นจะสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นด้านต่างๆ ได้ซึ่งขอเสนอแนะแนวทางที่สังเคราะห์มาจากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

๔.๓.๑ ความถี่การเข้าร่วมประชุมของประชาชน

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการประชุมร่วมกันเนื่องๆ ซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการประชุมร่วมกันเนื่องๆ มาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยการประชุมร่วมกันเนื่องๆ ได้โดย

๑.ความพร้อมเพรียงต่อการเข้าร่วมประชุมกิจกรรมทางการเมือง

การประชุมของพระคือ ปาติโมกข์ คือจะจัดเดือนละ ๒ ครั้ง ถ้าเอามาประยุกต์กับการปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือ จัดให้มีการประชุมโดยผู้บริหารต้องจัดให้ลูกบ้านเข้าประชุมเพื่อรับทราบการบริหารงานของผู้บริหารและประชาชนก็เสนอปัญหาและความต้องการหรือความคิดเห็นต่างๆ เพื่อจะได้รู้ว่ามีปัญหาอะไรหรือมีความต้องการอะไรบ้างซึ่งอยู่ที่ผู้นำด้วยว่าจะกำหนดระยะเวลาของ

การประชุมอย่างไร^{๑๒๕}โดยทั่วไปท้องถิ่นจะจัดให้มีการประชุมหมู่บ้านละ ๑ ครั้งต่อเดือน^{๑๒๖}โดยเป็นวันที่หลังจากกำนันผู้ใหญ่บ้านได้ไปเข้าร่วมการประชุมที่อำเภอเมื่อกลับมา ก็จะจัดการประชุมเพื่อชี้แจงสิ่งที่ได้รับทราบมาให้ประชาชนได้รับทราบด้วยซึ่งในการประชุมของทุกหมู่บ้านในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทางหน่วยงานจะต้องเข้าร่วมในการประชุมทุกครั้ง^{๑๒๗}การที่เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมประชุมก็จะทำให้ประชาชนมีความเข้าใจต่อการบริหารงานขององค์กรคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ซักถามข้อสงสัยรวมทั้งได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนด้วย^{๑๒๘}จากนั้นเมื่อได้นำความคิดเห็นหรือข้อเสนอจากประชาชนไปแปลงเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา ก็ทำได้ตรงตามความต้องการของประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่และได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี^{๑๒๙}นอกจากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อการทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทำปีละ ๑ ครั้ง^{๑๓๐}และเรียกประชุมในเรื่องต่างๆ ตามความเหมาะสมโดยจะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความต้องการและแสดงความคิดเห็นแล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาต่อไป^{๑๓๑}องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการจัดประชุมใหญ่ให้ผู้นำแต่ละหมู่บ้านเข้ามารับเอกสารชี้แจงรายละเอียดที่ใช้ในโครงการต่างๆ ในแต่ละปีรวมทั้งติดประกาศในชุมชนต่างๆ โครงการต่างๆ จะได้มาจากการประชาคมรวมทั้งการเรียกร้อง การร้องเรียนของประชาชนในกรณีที่โครงการบางโครงการไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนบางกลุ่มหรือรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความยุติธรรมซึ่งผู้นำก็ต้องชี้แจงตามเหตุผลมีการประกาศให้ผู้นำชุมชนเข้ามาร่วมประชุมรับฟังคำชี้แจงอย่างชัดเจนเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้บริหารและประชาชน^{๑๓๒}

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จรินทร์ สุทนโต), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ นางสุกานดา สุทธิพัฒนกุล, นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ นายพจน์ รักความสุข, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ นางกรศิริ สง่าศิลป์, ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตราด, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ นายวิเชียร ทรัพย์เจริญ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสีธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

๒.การระดมความคิดเพื่อแก้ไขปัญหา

การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนในการระดมความคิดการแสดงความคิดเห็นได้นั้น ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายโดยที่นโยบายต้องเป็นสิ่งที่ประชาชนต้องการเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน^{๑๓๓} บางทีในส่วนการกำหนดนโยบายความคิดเหล่านี้ต้องเป็นความคิดที่มาจากประชาชนด้วยไม่ใช่จากนักการเมืองฝ่ายเดียว^{๑๓๔} เปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นใครจะเสนออะไรมาจะรับฟังไว้ถ้าทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงการก็จะนำเสนอออกไปให้ประชาชนรับทราบด้วย^{๑๓๕} หน่วยงานของราชการพยายามที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่นการทำแผนพัฒนาต้องผ่านประชาคมของประชาชน เรียกว่าประชาคม ตำบล หมู่บ้าน การประชุมสภาก็ต้องมีการติดประกาศเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมแต่ในการปฏิบัติประชาชนยังไม่มีส่วนร่วมนอกจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง^{๑๓๖} เพราะฉะนั้นตอนกำหนดนโยบายก็ต้องมาจากความต้องการของประชาชนเป็นหลักเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องการได้รับผลประโยชน์ก็จะทำให้ประชาชนให้ความสำคัญความร่วมมืออย่างเต็มที่^{๑๓๗} การระดมความคิดต่างๆ ชุมชนจะใช้วิธีเลือกตั้งประธานชุมชนและตำแหน่งต่างๆ คนละ ปี พอครบ ๒ ปี จะมาจัดประชุมแต่งตั้งใหม่ในชุมชนจะประชุมกับประชาชนเรื่องแผนปีละครั้งคือ วางแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาแล้วมาประชุมโดยมีผู้นำท้องถิ่นเข้าร่วมประชุมด้วย^{๑๓๘} ชุมชนแต่ละชุมชนเวลาประชุมจะส่งกองสวัสดิการเข้าไปรับรู้รับฟังชี้แนะแนวทางพอประชุมย่อยเสร็จแล้วค่อยมาประชุมกลางแล้วค่อยมาประชุมใหญ่การประชุมกับผู้นำจะให้ชุมชนเสนอมาโดยมีการควบคุมของฝ่ายสวัสดิการของชุมชน^{๑๓๙}

๔.๓.๒ ความพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุมซึ่งหากนำแนวทางการ

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ ดร.เอกชัย กิจเกศาเจริญ, ผอ.สถาบันวิจัยและพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ ดร.อุทิศ ดิษฐปรานีต, คณบดีคณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรีจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ นายเด่นดวง ประดลชอบ, นายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิง, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ นายอมรภณธ์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๗} สัมภาษณ์ นายประวิช เลิศพรทิพย์, นายกเทศมนตรีตำบลมะขาม, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ นายวิระชาญ ประทีประยะกุล, นายกเทศมนตรีตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๙} สัมภาษณ์ นายชินนทร์ สุทธิวาริ, นายกเทศมนตรีเมืองตราด, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความพร้อมเพรียงกันประชุมมาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะได้ ดังนี้

๑.สร้างความสามัคคีและพร้อมเพรียง การทำงานร่วมกันถ้าไม่มีการประชุมกันก็จะต่างคนต่างคิดต่างจิตต่างใจทำอะไรไปคนละแนวทางหรือไม่ก็อาจจะเกิดปัญหาความขัดแย้งการประชุมทำให้งานมีการคิดร่วมกันมีความเข้าใจกันงานจะบรรลุผลได้ง่ายเพราะมีความเข้าใจกันระหว่างผู้ทำงานที่ไหนประชุมบ่อยๆ ก็ทำให้การบริหารงานหรือทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยดีอันไหนที่ไม่เข้าใจกันก็ได้ประชุมพูดคุยกันก็เข้าใจกันได้งานก็เดินหน้าได้^{๑๔๐} ความสามัคคีเป็นหลักพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันยิ่งในการทำงานมีบางครั้งที่มีความคิดเห็นอาจจะไม่ตรงกันแต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักให้ความสำคัญต่อเป้าหมายที่มีร่วมกันแล้วปรับความคิดทัศนคติให้หันมาในทิศทางเดียวกัน^{๑๔๑} ซึ่งส่วนใหญ่การที่ประชาชนทุกคนจะเข้ามามีบทบาทในการนำเสนอความคิดเห็นหรือติดต่อกับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นเองนั้นเป็นไปได้ทางออก คือต้องมีตัวแทนซึ่งเป็นคนที่อยู่ในชุมชนรู้จักกับคนในชุมชนเป็นจุดศูนย์กลางรวบรวมความคิดเห็นและนำชุมชนให้ไปในทิศทางเดียวกัน^{๑๔๒} ผู้นำชุมชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนอีกครั้งก็คือ ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้คอยกระจายข่าวสารของราชการต่างๆ ไปถึงประชาชน การคัดเลือกผู้นำชุมชนจึงมีความสำคัญเช่นกัน^{๑๔๓}

๒.การสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ

การเชิญชวนชาวบ้านให้มาประชุมโดยผู้บริหารท้องถิ่นการจะเชิญชาวบ้านให้เข้ามาประชุมนั้น จะทำอย่างไรต้องดูโอกาส ดูความสำคัญ ดูความจำเป็นต้องเข้าใจถึงบริบทในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านด้วย^{๑๔๔} ซึ่งหากในบางชุมชนประชาชนส่วนใหญ่มีความตื่นตัวประชาชนจะมีการ

^{๑๔๐} สัมภาษณ์ พระบูรเขตธรรมคณี(บังคม รักจิตธัมโม), เจ้าคณะจังหวัดตราด, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ พระครูมงคลปัญญกร (ปัญญาจุฑา วิสุทธิแพทย์), เจ้าคณะอำเภอเมืองตราด, จังหวัดตราด, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ นายบุรินทร์ อนุตมมาน, นายกเทศมนตรีเมืองขลุง, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๓} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาสตรี,อำเภอโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ พระราชจันทโมลี(ประเสริฐ วิมล), เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่เสมอ^{๑๔๕} แต่หากคนที่อยู่ในพื้นที่ย้ายมาจากหลายที่เป็นพื้นที่ที่การสื่อสารยากลำบากการให้ข้อมูลข่าวสารจากส่วนกลางไปไม่ถึงถึงเพราะมีความเป็นอยู่ อยู่แบบกระจายการรวมกลุ่มในชุมชนยังไม่ค่อยเข้มแข็งจึงทำให้การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเป็นไปได้ยาก ดังนั้นต้องมีการศึกษาถึงบริบทของชุมชนนั้นๆ แล้วปรับการสื่อสารให้สอดคล้อง^{๑๔๖} โดยในการประชาสัมพันธ์ควรชี้แจงให้รู้ถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมประชุมต้องแจ้งด้วยว่าหากชาวบ้านไม่มาฟังคำชี้แจงแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่รู้ว่าเขาต้องการอะไรแล้วชาวบ้านเองก็จะไม่รู้ว่ามีผู้นำท้องถิ่นจะทำอะไร^{๑๔๗} บทบาทของการสื่อสารและประชาสัมพันธ์จึงมีความจำเป็นในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่สามารถนำมาพัฒนาประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์ได้ ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ การสื่อสารผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์คซึ่งจะช่วยให้การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๔๘}

ตารางที่ ๔.๑๐ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็น การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

ประเด็นการพัฒนา	ความถี่	รูป/คนที่
การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	๒๒	๑,๒,๓,๕,๗,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๘,๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๕,๒๖,๒๗

๔.๓.๓ การไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมมาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ นายธนาธิร สมบูรณ์, นายกเทศมนตรีตำบลนายายอาม, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ นายพินิจ เพชรนำชม, นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ นายเจเร บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ นายธนาถ กิจกาญจน์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๒๐ กันยายน

ประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมได้ ดังนี้

๑.ปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมาย หลักการปกครองนั้นต้องอาศัยระเบียบวินัยแบบแผนปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การไม่กำหนดวินัยเพิ่มขึ้นจะเป็นผลดีต่อการปกครองในรูปแบบต่างๆ จะทำให้องค์กระเปียบวินัยในสิ่งที่ทุกคนรู้อยู่แล้วซึ่งทำให้ทุกคนปฏิบัติไปตามสิ่งที่ถูกกำหนดไว้ได้แต่ทุกคนจะต้องมีวินัยในตนเองและมีความซื่อตรงต่อระเบียบวินัย^{๑๔๙} ผู้นำจะต้องเที่ยงตรงต่อการตัดสินใจมีความยุติธรรมต่อการใช้อำนาจเพราะหากผู้กำหนดเอาระเบียบตามใจตนเองก็จะทำให้ประชาชนเดือดร้อน^{๑๕๐} ผู้นำจึงต้องยึดกฎหมายเป็นหลักเนื่องจากระบบของงานราชการนั้นมีกฎหมายเป็นเกณฑ์กำหนด^{๑๕๑} ถึงแม้ว่าในบางครั้งด้วยกฎเกณฑ์ขั้นตอนต่างๆ ของงานราชการจะทำให้การบริหารงานมีความยุ่งยากล่าช้าไปบ้าง แต่ก็เป็นที่ต้องกระทำตามแต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสถานการณ์หากเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินกฎหมายก็มีข้อยกเว้นหรือหย่อนได้ แต่ต้องเป็นไปด้วยความจำเป็นและประโยชน์สุขของประชาชน^{๑๕๒}

๒.มีศีลธรรม คุณธรรม ซื่อสัตย์ โปร่งใส ผู้นำต้องใช้หลักธรรมะของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติต้องปฏิบัติตามหน้าที่พูดคำไหนคำนั้น พูดจริงทำจริง มีศีล ๕ จะทำให้คนมีความเชื่อมั่น^{๑๕๓} ผู้นำควรมีคุณธรรมพูดอะไรไปแล้วต้องทำตามที่ได้พูดไว้มีคุณธรรมนำหน้าการบริหารเน้นคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารพึงพาอาศัยได้^{๑๕๔} ผู้นำต้องอยู่ในศีลในธรรมหลักการปกครองของพระพุทธเจ้าคือ ไม่แบ่งชั้นวรรณะให้โอกาสทางการศึกษาต่อคนทุกระดับปฏิบัติตามกฎระเบียบเป็นแบบอย่างให้กับลูกน้องและสมาชิกชุมชนในการทำความดี^{๑๕๕} เช่น การทำบุญตักบาตรส่งเสริมให้ข้าราชการในหน่วยงานทำบุญปฏิบัติตนในศีลในธรรมอย่างต่อเนื่อง^{๑๕๖} ในการเลือกโครงการจะต้องเลือกโครงการที่

^{๑๔๙} สัมภาษณ์ พระราชจันทโมลี(ประเสริฐ วิมล), เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ นายจรุ บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ นายวิเชียร ทรัพย์เจริญ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ นายบุรินทร์ ธนอุดมมาน, นายกเทศมนตรีเมืองขลุง, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จรินทร์ สุทนโต), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ ดร. เอกชัย กิจเกศาเจริญ, ผอ. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ พระบูรเขตธรรมคณี(บังคม รักจิตธัมโม), เจ้าคณะจังหวัดตราด, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

จำเป็นต่อประชาชนก่อนแสดงความโปร่งใสให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้ถึงการใช้งบประมาณต่างๆ^{๑๕๗} ซึ่งผู้บริหารจะต้องชี้แจงรายละเอียดของการใช้งบประมาณหลายๆ ส่วน หนึ่งผ่านทางสมาชิกให้สมาชิกได้รับรู้รับฟัง^{๑๕๘} อีกส่วนหนึ่งคือการประชุมแผนพัฒนาแต่ละครั้งจะต้องมีการอธิบายความสำคัญของแผนพัฒนาที่ต้องการและขอให้คนในชุมชนแต่ละชุมชนมาแจ้งว่าแต่ละชุมชนต้องการอะไรมากที่สุดเพื่อจะได้จัดสรรให้สอดคล้องกับงบประมาณที่มี^{๑๕๙} ผู้นำต้องพร้อมที่จะรับการตรวจสอบพร้อมที่จะตอบข้อซักถามของประชาชนอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงการ งบประมาณ และการบริหารงานต่างๆ ผู้นำที่สามารถตรวจสอบได้แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์สุจริตและความโปร่งใสในการบริหารงานก็จะเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชน^{๑๖๐}

ตารางที่ ๔.๑๑ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็น การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ

ประเด็นการพัฒนา	ปริมาณ	
	ความถี่	รูป/คนที่
การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	๑๒	๑, ๒, ๔, ๑๑, ๑๔, ๑๖, ๑๗, ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๖, ๒๗.

๔.๓.๔ การให้ความเคารพศรัทธาต่อผู้นำท้องถิ่น

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นมาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การให้ความเคารพต่อผู้นำ ได้ดังนี้

^{๑๕๗} สัมภาษณ์ นายพินิจ เพชรนำชม, นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ นายวิระชาญ ประทีประยะกุล, นายกเทศมนตรีตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์, นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๐} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

๑.ผู้นำต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ สำหรับนักการเมืองควรจะมีการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงาน^{๑๖๑} มีความรู้ความสามารถมีความเข้าใจในการบริหารกิจการบ้านเมือง เพราะเป็นงานราชการไม่ว่าใครก็ได้มาบริหารตามอำเภอใจต้องบริหารอย่างมีหลักการ ไม่ใช่บริหารตามใจตนเองผู้ที่เข้ามาเป็นผู้นำควรได้มีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเป็นผู้นำและการบริหารงานภาครัฐ^{๑๖๒} ผู้นำควรมีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารมีความรอบรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ของตนเองรวมทั้งงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยส่วนประสบการณ์จะทำให้ผู้นำสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเพราะมีประสบการณ์มาแล้ว^{๑๖๓} นอกจากนั้นผู้นำยังต้องเป็นที่พึ่งพาให้กับประชาชนในเรื่องต่างๆ บางครั้งชาวบ้านมีความสงสัยอยากรู้ในเรื่องต่างๆ ก็จะได้เห็นผู้นำเป็นที่ปรึกษา ผู้นำจึงต้องมีความรู้รอบตัวแสวงหาความรู้รับฟังติดตามข่าวสารอยู่เสมอ^{๑๖๔} ยิ่งหากผู้นำมีประวัติการทำงานมีผลงานที่ดีมีผลงานเชิงประจักษ์ก็จะเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนได้ไม่ยาก

๑๖๕

๒.ผู้นำต้องคิดถึงส่วนร่วม ผู้นำต้องคิดถึงประโยชน์ของส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เพราะผู้นำ คือคนที่มีหน้าที่นำพาองค์กรไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้เป้าหมายขององค์กร คือเป้าหมายที่เกิดผลการพัฒนาต่อคนส่วนใหญ่ต่อองค์กรต่อท้องถิ่น ดังนั้นหากผู้นำมัวคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนก็เป็นอุปสรรคต่อการทำงานการเสียสละต่อส่วนร่วม^{๑๖๖} คุณสมบัติของผู้นำต้องเป็นคนที่มีประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตมาแล้ว คือมีอาชีพที่มั่นคงต้องมีจิตสำนึกรักที่จะเสียสละเพื่อเข้ามาพัฒนาไม่ใช่เข้ามาเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน^{๑๖๗} ที่บอกว่าผู้นำควรมีอาชีพที่มั่นคงเพราะว่างานในตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่นเป็นงานที่หนักต้องใช้เวลาและทุ่มเทให้กับประชาชนอย่างแท้จริงเมื่อเทียบกับเงินค่าตอบแทนที่ได้รับซึ่งไม่ได้มีปริมาณสูงเหมือนนักการเมืองระดับชาติแต่ผู้นำจะต้อง

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ ดร.อุลธิษ ดิษฐปรานีต, คณบดีคณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๒} สัมภาษณ์ นายพจน์ รักความสุข, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๓} สัมภาษณ์ นางสุกานดา สุทธิพัฒนกุล, นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๔} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาสตรี, อำเภอโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสีธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ พระครูมงคลปัญญาร(ปญญาวุฑฒ วิสุทธิแพทย์), เจ้าคณะอำเภอเมืองตราด, จังหวัดตราด, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๗} สัมภาษณ์ นายอมรพันธ์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

ร่วมงาน ร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนทุกงาน ทั้งงานบวชนาค งานแต่งงาน หรือ งานศพ รวมแล้วเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นซึ่งถ้าผู้นำไม่มีความพร้อมก็จะทำหน้าที่ได้ดีเท่าที่ควรไม่ได้หรือเสี่ยงต่อการที่จะหาผลประโยชน์ส่วนตน^{๑๖๘} และในบางกรณี เช่นเหตุการณ์ฉุกฉินหรือภัยพิบัติต่างๆ ผู้นำต้องพร้อมที่จะเสียสละทั้งเวลาและทรัพย์สินส่วนตนเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ยากลำบาก^{๑๖๙}

๓. ผู้นำต้องเป็นกันเองกับประชาชน ความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อผู้นำท้องถิ่น คือนายกต้องลงพื้นที่บ่อยๆ แต่ในความเป็นจริงนายกจะมีการกิจกรรมมากส่วนใหญ่จะเป็นรองนายก หรือผู้แทนอื่นๆ ตามความเหมาะสมนายกจะสนับสนุนให้ รองนายก เลขา ที่ปรึกษา ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ให้ทุกคนมีความเข้าใจในพื้นที่เวลามีปัญหาจะได้นำมาปรึกษากันเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ^{๑๗๐} ผู้นำควรลงพื้นที่เองไปคุยตามบ้าน^{๑๗๑} คุณสมบัติผู้นำท้องถิ่นต้องง่ายๆ โดยตัวบุคคลที่เป็นผู้นำต้องมีการเข้าถึงกับชาวบ้านได้ง่ายไม่มีพิธีอะไรมากมาย คือถ้าผู้นำถือตัวเองมากการเข้าหาชาวบ้านก็ยากการจะได้รับข้อมูลจากชาวบ้านก็ไต่ยากเพราะชาวบ้านจะไม่กล้าคุยกล้าเสนอแนะความเห็น ถ้าผู้นำคนนั้นวางตัวมากเกินไป^{๑๗๒} นอกจากนั้นผู้นำจะเป็นแบบอย่างในการทำกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น การพัฒนาหน้าบ้านนามอง การพัฒนาความสะอาด รมรงค์ จิตสำนึกรักบ้านเกิด คืออยู่ที่ไหนก็ต้องรักท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัยรู้จักให้อภัยสอนให้ลูกน้องรู้จักพอเพียงยึดหลักคุณธรรมในการทำงานไม่ตะคอกใส่ชาวบ้านต้องให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจมีสำนึกว่าช่วยเหลือไม่ถือตน^{๑๗๓} และผู้นำต้องเป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดถือหลักเดียวกันในการช่วยเหลือประชาชน คือต้องให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถไม่มีทำที่เย่อหยิ่งหรือพูดจาไม่ดีกับประชาชน^{๑๗๔}

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ นางกรศิริ สง่าศิลป์, ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตราด, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๙} สัมภาษณ์ นายธนภณ กิจกาญจน์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ นายธานินทร์ สมบูรณ์, นายกเทศมนตรีตำบลนายายอาม, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๗๑} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์, นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๗๒} สัมภาษณ์ นายเด่นดวง ประดลชอบ, นายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิง, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๗๓} สัมภาษณ์ นายประวิช เลิศพรทิพย์, นายกเทศมนตรีตำบลมะขาม, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ นายชนินทร์ สุทธิวาริ, นายกเทศมนตรีเมืองตราด, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

ตารางที่ ๔.๑๒ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็น การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการมีส่วนร่วมทางบริหารท้องถิ่น

ประเด็นการพัฒนา	ปริมาณ	
	ความถี่	รูป/คนที่
การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางบริหารท้องถิ่น	๑๔	๓, ๕, ๗, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒

๔.๓.๕ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีมาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีโดย

๑.สนับสนุนและให้โอกาส ต้องหนุนคนที่มีความต้องการที่จะเข้ามาบิณฑบาตทางการเมืองและได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว สตรีที่เป็นผู้นำครอบครัวจะมีความเป็นผู้นำและสามารถจะเป็นผู้นำได้ หรือในกรณีที่สามีก็อยู่ในวงการการเมืองท้องถิ่นก็สามารถผลักดันภรรยาให้เข้ามาบิณฑบาตทางการเมืองได้^{๑๗๕} ผู้นำสตรีในกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มประธานผู้สูงอายุประธาน อสม.กลุ่มออกกำลังกาย ควรได้รับการสนับสนุนและตอบสนองโดยงบประมาณและความร่วมมือเป็นอย่างดี^{๑๗๖} โดยทั่วไปสตรีมีบทบาทช่วยเหลือสังคมอยู่แล้วบางครั้งในงานบำเพ็ญกุศลต่างๆ ทุกงานผู้นำท้องถิ่นต้องไปร่วมงานแต่ในบางครั้งหากติดภารกิจก็อาจจะให้ภรรยาก็ก็นำไปแทน ในฐานะตัวแทนของกลุ่มสตรีเป็นการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงออกและทำงานเพื่อสังคม^{๑๗๗} กลุ่มสตรีต่างๆ ควรมี

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จรินทร์ สุทนต์), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ นายเด่นดวง ประดลชอบ, นายกเทศมนตรีตำบลเขาสมิง, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ นายเจเร บินลอย, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

การรวมตัวเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้การสนับสนุน^{๑๗๘}ทั้งในเรื่องของงบประมาณหรือปัจจัยต่างๆ เช่นหากกลุ่มสตรีต้องการจัดการอบรมอาชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะช่วยจัดหาวิทยากรและสถานที่ งบประมาณเป็นต้น^{๑๗๙}อีกแนวทางหนึ่งที่สตรีจะก้าวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้นั้นก็คือการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนที่อยู่อาศัย ซึ่งหากสตรีคนไหนมีจิตหรือว่ามีใจรักต้องการที่จะเข้าสู่เส้นทางการเมืองท้องถิ่นแล้วได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนก็จะสามารถก้าวขึ้นไปได้อย่างเข้มแข็ง^{๑๘๐}ผู้หญิงจะมีข้อจำกัดในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองยากกว่าผู้ชายโดยเฉพาะผู้หญิงที่มีครอบครัวที่มีอยู่ส่วนใหญ่มักจะเป็นสตรีที่โสดหรือหม้าย^{๑๘๑}สิ่งที่ต้องทำคือ ควรสนับสนุนให้ผู้หญิงได้แสดงออกตามความรู้ความสามารถ^{๑๘๒}

๒.ส่งเสริมให้กล้าแสดงความคิดเห็น ในการรวมกลุ่มหรือร่วมประชุมต่างๆ สำหรับสตรีที่ยังไม่มีประสบการณ์จะไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นสิ่งที่ควรจะทำคือ มีการซักถามในบางประเด็นแล้วเชิญให้สตรีได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นบ้าง^{๑๘๓}การแสดงความคิดเห็นเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้สตรีกล้าแสดงออกในบางครั้งการแสดงความคิดเห็นอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในการประชุมอย่างเป็นทางการเท่านั้นแต่สามารถเสนอแนะหรือเรียกร้องผ่านวิธีการอื่นๆ ได้ รวมทั้งการพูดคุยในงานเลี้ยงงานโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน^{๑๘๔}การจะส่งเสริมให้สตรีกล้าแสดงความคิดเห็น เช่น การทำประชาคมต้องมีการสร้างแต่งตั้งกรรมการชุมชนเป็นตัวแทนในการเข้าประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งผู้นำหรือกรรมการชุมชนจะเป็นตัวแทนในการเสนอปัญหาและความต้องการให้กับหน่วยงานของรัฐได้ทราบเพราะคนในชุมชนจะรู้ปัญหาดีที่สุด^{๑๘๕}สตรีก็ต้องมีความตระหนักถึงความต้องการของ

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ นายวิเชียร ทรัพย์เจริญ, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๗๙} สัมภาษณ์ นายประวิช เลิศพรทิพย์, นายกเทศมนตรีตำบลมะขาม, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๘๐} สัมภาษณ์ นางปราณี ยอดคุณ, ประธานกรรมการการพัฒนาสตรีอำเภอโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๘๑} สัมภาษณ์ นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๘๒} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสีธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๘๓} สัมภาษณ์ นางสุกานดา สุทธิพัฒนกุล, นายกเทศมนตรีเมืองจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๘๔} สัมภาษณ์ พระครูมงคลปัญญาร(ปญญาวุฑฒ โวสุทธิแพทย์), เจ้าคณะอำเภอเมืองตราด, จังหวัดตราด, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๘๕} สัมภาษณ์ นายอมรพันธ์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

ตนเองและกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นเพราะเป็นไปตามสิทธิโดยชอบธรรมของประชาชนตามแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย^{๑๘๖}

๓.พัฒนาศักยภาพ สตรีที่มีการศึกษาสูงขึ้นก็เริ่มเรียนรู้มากขึ้นเริ่มตระหนักถึงความเท่าเทียมทางสิทธิกัน ถ้าอยากให้สตรีออกมากำหนดนโยบายเพื่อปกป้องสิทธิของตัวเองหรือมีส่วนร่วมในการเมืองท้องถิ่นก็ต้องส่งเสริมเรื่องการศึกษาและก็พยายามให้ความสำคัญต่อความคิดของสตรีมากขึ้นการเริ่มมีบทบาทในกลุ่มสตรีหรือกลุ่มสตรีมีความเข้มแข็งเช่น กลุ่มสตรีออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านจักสาน จะมีอิทธิพลในการเลือกตั้งหรือทำกิจกรรมต่างๆ ทางการเมืองทั้งการร่วมชุมนุมทางการเมือง การปราศรัย^{๑๘๗} สตรีเหล่านี้จะมีความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับมาแล้วนำประสบการณ์นั้นมาใช้ในการแสดงบทบาททางการเมือง^{๑๘๘} ผู้หญิงมีการพัฒนาให้เสมอภาคกับผู้ชายได้สามารถรวมตัวกันได้และมีระเบียบดีกว่าผู้ชายแสดงว่าผู้หญิงมีความละเอียดกว่าผู้ชายไม่ก้าวร้าว^{๑๘๙} การจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีอยู่ที่หน่วยงานของรัฐต้องประชาสัมพันธ์เข้าถึงให้ความรู้ทางการเมือง^{๑๙๐} เช่น การจัดอบรม การตั้งกลุ่มส่งเสริมศักยภาพสตรีให้สตรีมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจากกลุ่มย่อยๆ สู่กลุ่มใหญ่และสู่ระดับของการก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำชุมชนติดต่อประสานงานกับผู้บริหารท้องถิ่นจนมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่จะก้าวสู่การเป็นนักการเมืองท้องถิ่นต่อไป^{๑๙๑} นอกจากนั้นการให้การศึกษาและความรู้ก็จะทำให้สตรีมีความมั่นใจที่จะแสดงความคิดเห็นต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีการอบรมแกนนำกลุ่มสตรีเพื่อให้แกนนำเหล่านี้ได้พัฒนานตนเองแล้วถ่ายทอดสู่สตรีในกลุ่มต่อไป^{๑๙๒} เมื่อสตรีได้รับการศึกษาการอบรมจนมีความรู้ความสามารถแล้วสตรีก็จะมีเชื่อมั่นในตนเองเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนและพร้อมที่จะส่งเสริมสตรีด้วยกัน^{๑๙๓}

^{๑๘๖} สัมภาษณ์ นายวิระชาญ ประทีปประยะกุล, นายกเทศมนตรีตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๘๗} สัมภาษณ์ นายธนาถ กิจกาญจน์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๘๘} สัมภาษณ์ ดร. เอกชัย กิจเกศาเจริญ, ผอ. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๘๙} สัมภาษณ์ พระราชจันทโมลี(ประเสริฐ วิมล), เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๙๐} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๙๑} สัมภาษณ์ นายพินิจ เพชรนำชม, นายกเทศมนตรีตำบลโป่งน้ำร้อน, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๙๒} สัมภาษณ์ นายพจน์ รักความสุข, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๙๓} สัมภาษณ์ นางกรศิริ สง่าศิลป์, ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดตราด, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

๔.๓.๖ การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ ซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก มาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ ดังนี้

๑.ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จะต้องมีการให้ความสำคัญและตระหนักรู้ในจิตสำนึกรักต่อสิ่งที่สังคมยึดถือไว้เป็นแบบอย่าง ซึ่งจะออกมาในรูปของความเชื่อที่คนในสังคม ซึ่งเป็นแหล่งศูนย์รวมของแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคมหรือองค์กรที่เรียกว่าสัญลักษณ์ที่ทรงคุณค่า^{๑๔๔} สิ่งเหล่านี้ที่สังคมยึดถือปฏิบัติกันมาถือเป็นวัฒนธรรมเป็นความเชื่อที่ยากต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งสิ่งที่เรียกได้ว่าวัฒนธรรมนั้นย่อมต้องเป็นสิ่งที่ดีงามเช่น ความกตัญญู ความเคารพนับถือญาติผู้ใหญ่ ความมีสัมมาคารวะเป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมให้ปฏิบัติสืบทอดกันไป^{๑๔๕} นอกจากนั้นยังมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตที่ควรแก่การส่งเสริมเช่น การรักษาศีล ๕ ความขยันหมั่นเพียรความไม่โอ้อวดริษยา เป็นต้น ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้จะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนก่อให้เกิดสังคมที่มีความสงบสุขปราศจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน^{๑๔๖} การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมจึงมีความสำคัญโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนที่เติบโตมากับเทคโนโลยีและความสะดวกสบายทางวัตถุมากจนในบางครั้งขาดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวไม่เคยเข้าวัดไม่สนใจในวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งทั้ง วัด ชุมชน และโรงเรียนต้องให้ความร่วมมือกันในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนเพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นคนดีสามารถพัฒนาท้องถิ่นต่อไป^{๑๔๗}

๒.สร้างจิตอาสา การที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นผู้ขายหรือผู้หญิงสิ่งที่สำคัญคือ จิตอาสาเพราะในการเป็นผู้นำชุมชนหรือประธานชมรมต่างๆ ไม่ได้มีค่าตอบแทนส่วน

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ นายอมรภันท์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ ดร.เอกชัย กิจเกศเจริญ, ผอ.สถาบันวิจัยและพัฒนา,มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ นายประทีป จงสีธรรม, ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดตราด, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ นางประภัสสร ศิริแสงชัยกุล, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดตราด, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

คำตอบแทนของนักการเมืองท้องถิ่นนั้นก็ไม่ใช่ตัวเงินที่สูง^{๑๙๘} จิตอาสาเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ที่มีจิตนั้นต้องการมีส่วนร่วมในการเมือง คือต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยมีความคิดว่าการพัฒนาท้องถิ่นเป็นเรื่องของส่วนร่วมและเป็นสิ่งที่ทุกคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา จิตอาสาจากเรื่องเล็กน้อยในคราวแรกๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ การเป็นตัวแทนของหมู่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นจะทำให้สตรีมีความสำนึกถึงถิ่นฐานบ้านเกิดรักชุมชนพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาต่อไป^{๑๙๙} ผู้มีจิตอาสาไม่จำเป็นต้องเป็นคนมีความรู้แต่ขอให้เป็นคนในชุมชนเป็นคนที่มิผู้คนนับหน้าถือตาเป็นคนที่ดีคนในชุมชนรู้จักเป็นอย่างดีคนที่จะขึ้นมาเป็นประธานของชุมชนได้นั้น คนในชุมชนจะเลือกตั้งแล้วแต่ความพึงพอใจของคนในชุมชน^{๒๐๐}

๔.๓.๗ การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคมซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ดังนี้

๑.ส่งเสริมคนดี เป็นการให้การเคารพคุ้มครองคนดีหรือผู้ทรงศีล จะต้องให้ความสำคัญต่อผู้ประพฤติธรรมเป็นนิตย ฝ่ายผู้นำของบ้านเมืองจะต้องส่งเสริมให้เกิดการนำหลักทางพระพุทธศาสนาไปใช้ให้เป็นค่านิยมของสังคม^{๒๐๑} คนดี คือคนที่มี คุณธรรม จริยธรรม เช่นความซื่อสัตย์สุจริตปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามีศีลมีธรรมคนเหล่านี้หากได้เป็นผู้นำก็จะนำพากลุ่มหรือองค์กรไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองบ้านเมืองปราศจากอภัยมุข^{๒๐๒} การส่งเสริมคนดีที่สำคัญ คือในการเลือกตั้งต้องเลือกคนที่ความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ไม่ใช่เลือกเพราะอาภิสสินจ้างเห็นแก่ความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือคำสัญญาที่บอกว่าจะให้สิ่งใดๆเมื่อตนได้เป็นผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งคนเหล่านี้เมื่อเริ่มต้นด้วยความไม่โปร่งใสและการให้สิ่งตอบแทนก็เป็นพื้นฐานได้ว่าเมื่อเข้ารับตำแหน่ง

^{๑๙๘} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์, นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๑๙๙} สัมภาษณ์ นายบุรินทร์ ธนอุดมมาน, นายกเทศมนตรีเมืองขลุง, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๐๐} สัมภาษณ์ นายชินนทร์ สุทธิวาริ, นายกเทศมนตรีเมืองตราด, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๐๑} สัมภาษณ์ นายอมรภักดิ์ เรืองเดช, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๐๒} สัมภาษณ์ นายจักรกฤษณ์ สลักเพชร, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้างใต้, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

มีอำนาจเด็ดขาดแล้วนั้นก็ย่อมต้องการทางที่จะกอบโกยเพื่อทดแทนสิ่งที่ได้จ่ายออกไปเพื่อให้ได้ตำแหน่งมานั่นเอง^{๒๐๓} และหากคนไม่ดีได้ขึ้นเป็นผู้นำคนดีก็จะตกพบกับความลำบาก ตัวอย่างเช่น หากผู้บริหารต้องการผลประโยชน์จากโครงการก่อสร้างทั้งนายช่างโยธาทั้งฝ่ายงบประมาณก็ต้องร่วมมือเพื่อให้ได้ตามความต้องการของผู้บริการ ถ้าไปขัดขึ้นอนาคตในหน้าที่การงานก็ต้องมีปัญหา^{๒๐๔} การส่งเสริมคนดีจึงมีความสำคัญ โดยประชาชนจะต้องเลือกผู้นำที่ดี ส่วนผู้นำก็ต้องเลือกผู้บริหารร่วมงานที่มีคุณธรรมจริยธรรมให้การส่งเสริมสนับสนุนคนดีให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานทำให้ทุกๆ คนปรารถนาจะเป็นคนที่ดีมีศีลธรรม

๒. ให้การปกป้องพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามีมากมายซึ่งล้วนแต่จะทำให้ชีวิตดี สังคมดี ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง^{๒๐๕} การปกป้องพระพุทธศาสนาจะต้องดูแลผู้สืบทอด นั่นคือ พระสงฆ์ ดูแลวัดวาอารามไม่ปล่อยให้พระสงฆ์อดอยากต้องอยู่อย่างยากลำบากหรือเสี่ยงอันตรายจนทำให้ไม่สามารถศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าได้^{๒๐๖} นอกจากนั้นประชาชนจะต้องมีการศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องร่วมมือกับ วัด ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน ให้พระสงฆ์ได้เผยแผ่หลักธรรมศีลธรรมคำสอนให้กับเด็กและเยาวชน^{๒๐๗} รวมทั้งจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา เช่น การเวียนเทียน การตักบาตร ซึ่งผู้นำเป็นบุคคลที่ต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอน ตักบาตรเป็นประจำเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางพุทธศาสนาอย่างเต็มที่^{๒๐๘}

^{๒๐๓} สัมภาษณ์ นายนคร เขาแก้ว, นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน, วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

^{๒๐๔} สัมภาษณ์ พระบูรเขตธรรมคณี(บังคม รักจิตธัมโม), เจ้าคณะจังหวัดตราด, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๐๕} สัมภาษณ์ พระราชจันทโมลี(ประเสริฐ วิมล), เจ้าคณะจังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๐๖} สัมภาษณ์ พระครูไพศาลบุญวัฒน์(จรินทร์ สุทนโต), เจ้าคณะอำเภอโป่งน้ำร้อน, จังหวัดจันทบุรี, วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๐๗} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์, นายกเทศมนตรีเมืองท่าใหม่, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

^{๒๐๘} สัมภาษณ์ นายวิระชาญ ประทีปาระยะกุล, นายกเทศมนตรีตำบลคลองใหญ่, วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๗

ตารางที่ ๔.๑๓ : ตารางสรุปความถี่ ร้อยละ และจำนวนผู้ตอบประเด็น การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ

ประเด็นการพัฒนา	ปริมาณ	
	ความถี่	รูป/คนที่
การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ	๒๓	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๖

สรุปได้ว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการประชุมร่วมกันเนืองๆ ซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการประชุมร่วมกันเนืองๆ มาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการประชุมร่วมกันเนืองๆ ได้โดย ประชุมอย่างสม่ำเสมอและระดมความคิดเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาวางแผนพัฒนา

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ ซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะมาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ ได้โดยสร้างความสามัคคีและพร้อมเพรียงมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม ซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม มาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทาง

พระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม ได้โดยปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมายมีศีลธรรม คุณธรรม ซื่อสัตย์ โปร่งใส

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นมาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ได้โดย ผู้นำต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ ผู้นำต้องคิดถึงส่วนร่วมและผู้นำต้องเป็นกันเองกับประชาชน

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีมาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีโดยสนับสนุนและให้โอกาสส่งเสริมให้กล้าแสดงความคิดเห็นและพัฒนาศักยภาพ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ ซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก มาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามีอยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ โดย ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและสร้างจิตอาสา

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ด้านการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคมซึ่งหากนำแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก มาสังเคราะห์ร่วมกับการมองในเชิงทัศนคติทางพระพุทธศาสนามี

อยู่หลายส่วนที่จะหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ได้โดยส่งเสริมคนดีและให้การปกป้องพระพุทธรูปศาสนา

๔.๔ ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ดังต่อไปนี้

๔.๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๐ :ตารางแสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

(n = ๔๐๐)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	
๑. เพศ		
ชาย	๒๐๗	
หญิง	๑๙๓	
รวม	๔๐๐	
๒. อายุ		
อายุ ๑๘ – ๒๘ ปี	๕๔	
อายุ ๒๙ – ๓๙ ปี	๑๔๒	
อายุ ๔๐ – ๕๐ ปี	๑๑๒	
อายุ ๕๑ – ๖๑ ปี	๖๓	
อายุ ๖๒ ปีขึ้นไป	๒๙	
รวม	๔๐๐	
๓. สถานภาพสมรส		
โสด	๑๔๕	
สมรส	๒๒๐	
หม้าย/หย่าร้าง	๓๕	
รวม	๔๐๐	
๔. ระดับการศึกษา		

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	
มัธยมศึกษาตอนต้น	๙๖	
ปวช./มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๒๒	
ปวส./อนุปริญญา	๖๐	
ปริญญาตรี	๘๐	
ปริญญาโทขึ้นไป	๔๒	
รวม	๔๐๐	
๕. อาชีพหลัก		
ค้าขาย	๕๗	
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๗๒	
เกษตรกร/ชาวสวน/ประมง	๑๒๕	
รับจ้างทั่วไป/พนักงานบริษัทเอกชน	๖๔	
ธุรกิจส่วนตัว	๘๒	
รวม	๔๐๐	
๖. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๒๕	
๑๕,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท	๑๖๙	
๓๐,๐๐๑ – ๕๐,๐๐๐ บาท	๖๒	
๕๐,๐๐๑ – ๗๐,๐๐๐ บาท	๓๐	
๗๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๑๔	
รวม	๔๐๐	

ตารางภาพที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗๕ มีอายุ ๒๙ – ๓๙ ปี จำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕๐ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๐ มีระดับการศึกษา ปวช./มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๐ มีอาชีพหลักเกษตรกร/ชาวสวน/ประมง จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๕ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๕,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๙ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๕

๔.๔. ๒ วิเคราะห์การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับ ท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น
ของประชาชนในเขตภาคตะวันออก โดยรวม และรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางภาพที่ ๔.๑๑
- ๔.๔๑

ตารางที่ ๔.๑๔ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นของการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนใน
เขตภาคตะวันออก โดยภาพรวม

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับ ท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล
๑. การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย	๓.๓๔	๐.๖๗	ปานกลาง
๒. การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติ ผู้นำ	๓.๗๕	๐.๔๘	มาก
๓. การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น	๓.๖๐	๐.๔๙	มาก
๔. การพัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	๓.๗๙	๐.๔๘	มาก
ภาพรวม	๓.๖๕	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๕$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่ม
ตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของ
ประชาชนในเขตภาคตะวันออก ในด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติ
ผู้นำ ด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น และด้านการพัฒนาการมีส่วน
ร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ด้านการกำหนดนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๑๕ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการประชุมร่วมกัน
เนื่อง ๆ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการกำหนดนโยบาย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล
	การประชุมร่วมกันเนื่อง ๆ			
๑.	ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมประชุมในการกำหนดนโยบายการบริหารของนักการเมือง	๓.๓๔	๐.๗๓	ปานกลาง
๒.	ท่านได้มีโอกาสเป็นตัวแทนเข้าร่วมกำหนดนโยบายทางการเมืองเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแล้วนำมาเผยแพร่	๓.๒๓	๐.๗๔	ปานกลาง
๓.	ประชาชนควรประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายสำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	๓.๖๓	๐.๘๐	มาก
๔.	ฝ่ายการเมืองสมควรเปิดโอกาสให้กับประชาชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	๓.๓๑	๐.๖๗	ปานกลาง
๕.	การแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่นจะต้องเริ่มต้นที่การมีส่วนร่วมประชุมของประชาชนโดยมีผู้นำท้องถิ่นร่วมรับฟัง	๓.๓๕	๐.๘๘	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๓๗	๐.๔๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการประชุมร่วมกันเนื่อง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๗$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประชาชนควรประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายสำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = ๓.๖๓$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๑๖ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบายในด้านความพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	ความพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิก			
๑.	ประชาชนให้ความร่วมมือในการวางแผนเพื่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น	๓.๔๕	๐.๗๒	ปานกลาง
๒.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการวางแผนทางนโยบายเพื่อสร้างความสามัคคีให้กับท้องถิ่น	๓.๓๒	๐.๗๐	ปานกลาง
๓.	ภาคประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	๓.๗๕	๐.๗๕	มาก
๔.	องค์กรท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ท่านได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	๓.๓๖	๐.๖๘	ปานกลาง
๕.	ท่านเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายท้องถิ่นบ่อยๆ	๓.๒๓	๐.๘๐	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๔๒	๐.๔๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในด้านความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ภาคประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.75$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๑๗ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในด้านการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม			
๑.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓.๕๖	๐.๗๔	มาก
๒.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการปรับการจัดหน่วยงานเพื่อการรักษากฎหมายที่มีอยู่	๓.๒๐	๐.๗๒	ปานกลาง
๓.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการตรวจสอบที่มีกฎเกณฑ์ทางสังคม	๓.๓๕	๐.๖๘	ปานกลาง
๔.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย	๓.๗๗	๐.๘๘	มาก
๕.	ผู้นำท้องถิ่นเป็นแบบอย่างในการรักษากฎหมายบ้านเมือง	๓.๖๐	๐.๖๘	มาก
ภาพรวม		๓.๔๙	๐.๔๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๙$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = ๓.๕๖$) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย ($\bar{X} = ๓.๗๗$) และผู้นำท้องถิ่นเป็นแบบอย่างในการรักษากฎหมายบ้านเมือง ($\bar{X} = ๓.๖๐$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๑๘ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่น

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น			
๑.	นักการเมืองควรกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมเพื่อให้ประชาชนเสนอความเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ	๓.๗๗	๐.๗๐	มาก
๒.	ผู้นำทางการเมืองในท้องถิ่นจะต้องมองประเด็นปัญหาความต้องการของชุมชน	๓.๖๐	๐.๗๕	มาก
๓.	ผู้นำท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายด้วยซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่มองเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้อง	๓.๕๖	๐.๗๘	มาก
๔.	ผู้นำท้องถิ่นควรมีความเสียสละอย่างสูงในการทำงานเพื่อประชาชน	๓.๕๘	๐.๗๒	มาก
๕.	ผู้นำท้องถิ่นต้องเข้าไปรับฟังเสียงประชาชนเนืองๆ	๓.๔๔	๐.๘๖	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๕๙	๐.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๙$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นต้องเข้าไปรับฟังเสียงประชาชนเนืองๆ ($\bar{X} = ๓.๔๔$) สำหรับข้ออื่น ๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๙ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี			
๑.	กลุ่มสตรีต่างๆ ควรเสนอนโยบายให้กับนักการเมืองก่อนเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหาร	๓.๕๑	๐.๗๗	มาก
๒.	กลุ่มสตรีต่างๆ ควรประสานประโยชน์ก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในท้องถิ่น	๒.๙๗	๐.๗๓	ปานกลาง
๓.	ผู้นำสตรีในท้องถิ่นสามารถจะกำหนดนโยบายเชิงประจักษ์เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับท้องถิ่นได้มากกว่าผู้ชาย	๓.๐๕	๐.๗๙	ปานกลาง
๔.	มีการประชุมเกี่ยวกับการเมืองในท้องถิ่น เพื่อปรึกษาในกิจกรรมต่างๆ สมควรจะเชิญกลุ่มสตรีทุกครั้ง	๓.๑๔	๐.๘๓	ปานกลาง
๕.	การกำหนดนโยบายโดยฝ่ายการเมืองท้องถิ่นจะต้องระบุการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนาบทบาทสตรีด้วย	๓.๐๕	๐.๘๗	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๑๔	๐.๕๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ กลุ่มสตรีต่างๆ ควรเสนอนโยบายให้กับนักการเมืองก่อนเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหาร ($\bar{X} = 3.51$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๒๐ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในด้านค่านึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการกำหนดนโยบาย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล
	ค่านึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ			
๑.	ท่านมีความชอบในนโยบายของผู้นำทางการเมือง เกี่ยวกับการส่งเสริมในการบูชาเจดีย์ พระธาตุ และ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์	๓.๖๕	๐.๗๒	มาก
๒.	ผู้นำทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร มุ่งเน้นในการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนต่อเจดีย์ พระธาตุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์	๓.๘๒	๐.๖๓	มาก
๓.	การจัดกิจกรรมประเพณีเกี่ยวกับการบูชาเจดีย์ พระธาตุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ควรจัดให้ตรงกับความต้องการของ ประชาชน	๓.๗๗	๐.๗๑	มาก
๔.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น	๓.๖๓	๐.๖๖	มาก
๕.	องค์กรท้องถิ่นมีนโยบายดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง	๓.๙๘	๐.๖๓	มาก
ภาพรวม		๓.๗๗	๐.๔๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการค่านึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ องค์กรท้องถิ่นมีนโยบายดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.98$)

ตารางที่ ๔.๒๑ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม			
๑.	ผู้นำท้องถิ่นควรมีนโยบายในการดูแล ปกป้องผู้ที่กระทำ ความดีเพื่อสังคม	๓.๖๖	๐.๗๐	มาก
๒.	ผู้นำท้องถิ่นสามารถเป็นแบบอย่างในการทำความดีในสังคม	๓.๓๖	๐.๖๘	ปานกลาง
๓.	ท่านคิดว่า ผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างในการช่มบุคคลที่ละเมิดกฎหมายบ้านเมืองและขึ้นชมยินดีกับบุคคลที่มีความดีความชอบ	๓.๘๘	๐.๗๕	มาก
๔.	ผู้นำท้องถิ่นมีการเข้มงวดเรื่องการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม	๓.๔๘	๐.๖๒	ปานกลาง
๕.	การมีประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ดีประพฤติกรรมเป็นคนดีของสังคม	๓.๓๘	๐.๘๐	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๕๕	๐.๔๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย ในการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่ามีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านคิดว่า ผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างในการช่มบุคคลที่ละเมิดกฎหมายบ้านเมืองและขึ้นชมยินดีกับบุคคลที่มีความดีความชอบ ($\bar{X} = 3.88$) และผู้นำท้องถิ่นควรมีนโยบายในการดูแล ปกป้องผู้ที่กระทำ ความดีเพื่อสังคม ($\bar{X} = 3.66$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๒๒ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการประชุมร่วมกัน
เนื่อง ๆ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล
	การประชุมร่วมกันเนื่อง ๆ			
๑.	ประชาชนควรร่วมกันกำหนดคุณลักษณะผู้นำในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	๓.๖๑	๐.๖๙	มาก
๒.	ผู้นำท้องถิ่นควรมีมนุษยสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่าง ต่อเนื่อง	๓.๕๕	๐.๗๓	มาก
๓.	ผู้นำท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติหน้าที่มีภาพลักษณ์ และ ภาพพจน์ที่ดีในสายตาของประชาชน	๓.๔๕	๑.๐๐	ปานกลาง
๔.	นักการเมืองท้องถิ่น ควรมีสัจจะ มีวาจาที่ไพเราะ ไม่ควร ถือตัวมากจนเกินไป	๓.๖๓	๐.๘๖	มาก
๕.	การประชุมในหมู่บ้านหรือชุมชนจะต้องมีผู้นำร่วมด้วย ทุกครั้ง	๓.๘๘	๐.๘๖	มาก
ภาพรวม		๓.๖๒	๐.๔๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการประชุมร่วมกันเนื่อง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๒$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติหน้าที่มีภาพลักษณ์และภาพพจน์ที่ดีในสายตาของประชาชน ($\bar{X} = ๓.๔๕$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๓ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในด้านความพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	ความพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม			
๑.	ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๓.๕๒	๐.๗๑	มาก
๒.	ผู้นำท้องถิ่นสามารถชี้นำสังคมให้เกิดความร่วมมือได้เป็นอย่างดี	๓.๓๘	๐.๖๕	ปานกลาง
๓.	ท่านคิดว่าประชาชนเกือบทั้งหมดจะรู้จักมักคุ้นกับผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น	๓.๒๔	๐.๗๕	ปานกลาง
๔.	ท่านเชื่อมั่น และเชื่อใจในคุณธรรม จริยธรรมของผู้นำท้องถิ่น	๓.๓๖	๐.๖๖	ปานกลาง
๕.	ผู้นำชอบเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน	๓.๓๓	๐.๗๓	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๓๖	๐.๔๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในด้านความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๖$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่ามีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = ๓.๕๒$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๒๔ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในด้านการไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม			
๑.	คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญกับกติกากำหนดเมือง	๓.๗๘	๐.๗๒	มาก
๒.	ท่านคิดว่าผู้นำจะต้องแบบอย่างที่ดีได้ต้องมาจากการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติตามหลักบ้านเมือง	๓.๘๐	๐.๗๐	มาก
๓.	ผู้นำท้องถิ่นที่ดีจะต้องมีศีลธรรมประจำใจอย่างมาก	๓.๙๙	๐.๗๕	มาก
๔.	มีการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับข้อเทศบัญญัติ	๓.๔๘	๐.๖๒	ปานกลาง
๕.	ท่านคิดว่าผู้นำต้องมีหลักธรรมาภิบาลในการจัดระเบียบทางสังคม	๓.๖๕	๐.๘๕	มาก
ภาพรวม		๓.๗๔	๐.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับข้อเทศบัญญัติ ($\bar{X} = 3.48$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๕ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการให้ความเคารพศรัทธาต่อผู้นำ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การให้ความเคารพศรัทธาต่อผู้นำ			
๑.	หากผู้นำท้องถิ่นมีความซื่อสัตย์ สุจริต ประชาชนจะให้ความเคารพ ศรัทธา	๔.๖๓	๐.๖๙	มากที่สุด
๒.	ความมีคุณธรรม จริยธรรม จะสามารถสร้างผู้นำท้องถิ่นที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ เกรงกลัว	๔.๕๒	๐.๖๖	มากที่สุด
๓.	หากผู้นำท้องถิ่นมีสติปัญญามีความสามารถ ฉลาดหลักแหลมรู้ผิดชอบชั่วดีและมีความเสมอภาคในการจัดสรรงบประมาณอย่างเท่าเทียม ท่านจะให้ความเคารพศรัทธา	๔.๒๒	๐.๗๒	มาก
๔.	ผู้นำท้องถิ่น ควรเป็นแบบอย่างแก่ชาวบ้าน แก่เยาวชน แก่เด็กนักเรียนในการกระทำซึ่งความกตัญญูกตเวทีต่อบรรพบุรุษ	๔.๐๔	๐.๗๓	มาก
๕.	ผู้นำท้องถิ่นควรมีความขยันหมั่นเพียรมีความมุ่งมั่นพัฒนาตน อดออมและรู้จักประมาณตน	๓.๕๕	๐.๙๙	มาก
ภาพรวม		๔.๑๙	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๙$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ หากผู้นำท้องถิ่นมีความซื่อสัตย์ สุจริต ประชาชนจะให้ความเคารพศรัทธา ($\bar{X} = ๔.๖๓$) และความมีคุณธรรม จริยธรรม จะสามารถสร้างผู้นำท้องถิ่นที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ เกรงกลัว ($\bar{X} = ๔.๕๒$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๖ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี			
๑.	กลุ่มสตรีต่างๆ ควรประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำท้องถิ่นก่อนการเลือกตั้งทุกๆ ครั้ง	๓.๔๒	๐.๗๒	ปานกลาง
๒.	หากสตรีมีความมุ่งมั่นฝึกฝนและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในกิจกรรมทางการเมืองจะสามารถเป็นนักการเมืองที่ดี	๔.๑๔	๐.๖๕	มาก
๓.	ผู้นำท้องถิ่นที่เป็นสตรีมีความตั้งใจในการทำงานและทุ่มเทอุทิศเพื่อประชาชน	๔.๓๒	๐.๗๔	มาก
๔.	นักการเมืองที่เป็นสตรีมีความซื่อสัตย์ และสุจริต	๔.๓๕	๐.๖๑	มาก
๕.	ผู้นำที่เป็นสตรีสามารถนำหลักทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในการบริหารงานได้ละเอียดรอบคอบกว่าผู้นำเพศชาย	๔.๒๒	๐.๗๓	มาก
ภาพรวม		๔.๐๙	๐.๔๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๙$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่ามีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มสตรีต่างๆ ควรประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำท้องถิ่นก่อนการเลือกตั้งทุกๆ ครั้ง ($\bar{X} = ๓.๔๒$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๗ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในด้านการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ			
๑.	ผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นนั้นๆ	๓.๕๖	๐.๖๘	มาก
๒.	ภาวะผู้นำท้องถิ่นมีความชื่นชมในการปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา	๓.๘๗	๐.๖๕	มาก
๓.	ท่านคิดว่าผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญอย่างมากต่อผู้สูงอายุ	๓.๙๘	๐.๖๓	มาก
๔.	กลุ่มสตรีต่างๆ ควรประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำท้องถิ่นก่อนการเลือกตั้งทุก ๆ ครั้ง	๓.๓๕	๐.๗๒	ปานกลาง
๕.	หากสตรีมีความมุ่งมั่นฝึกฝนและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในกิจกรรมทางการเมืองจะสามารถเป็นนักการเมืองที่ดี	๓.๖๘	๐.๘๐	มาก
ภาพรวม		๓.๖๘	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๘$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มสตรีต่างๆ ควรประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำท้องถิ่นก่อนการเลือกตั้งทุกๆ ครั้ง ($\bar{X} = ๓.๓๕$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๘ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม			
๑.	ผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญอย่างมากต่อคนดีในสังคม	๓.๕๖	๐.๕๘	มาก
๒.	ผู้นำท้องถิ่นควรเป็นแบบอย่างของบุคคลที่มีความประพฤติดีต่อสังคม	๓.๘๙	๐.๗๖	มาก
๓.	ผู้นำท้องถิ่นมักส่งเสริมคนดีมากกว่าคนเก่งให้มีตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารงาน	๓.๓๖	๐.๘๒	ปานกลาง
๔.	ท่านมีความคิดเห็นว่า ผู้นำท้องถิ่นควรที่จะใช้หลักการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ประการ	๓.๙๘	๐.๖๘	มาก
๕.	ท่านคิดว่ามีความไม่ปลอดภัยในการดำเนินชีวิตอย่างปกติ	๓.๒๑	๐.๘๘	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๖๐	๐.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ในการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๐$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านมีความคิดเห็นว่า ผู้นำท้องถิ่นควรที่จะใช้หลักการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ประการ ($\bar{X} = ๓.๙๘$) ผู้นำท้องถิ่นควรเป็นแบบอย่างของบุคคลที่มีความประพฤติดีต่อสังคม ($\bar{X} = ๓.๘๙$) และผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญอย่างมากต่อคนดีในสังคม ($\bar{X} = ๓.๕๖$) ส่วนสำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๒๙ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการประชุมร่วมกัน
 เมืองๆ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการบริหารท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล
	การประชุมร่วมกันเมืองๆ			
๑.	ท่านเคยได้เข้าร่วมเป็นตัวแทนประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมืองๆ	๓.๓๓	๐.๗๕	ปานกลาง
๒.	การร่วมประชุมเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดต่อเนื่อง	๓.๘๔	๐.๗๑	มาก
๓.	ประชาชนสมควรเข้าร่วมประชุมเพื่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นทุกคน	๓.๔๒	๐.๙๑	ปานกลาง
๔.	ท่านเคยได้รับทราบการประเมินผลงานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรอบปีที่ผ่านมา	๓.๔๗	๐.๗๖	ปานกลาง
๕.	ท่านพอใจเข้าร่วมประชุมเพื่อการตรวจสอบ สอบถามประเด็นเกี่ยวกับการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับความตอบอย่างชัดเจน	๓.๓๖	๐.๘๒	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๔๘	๐.๔๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการประชุมร่วมกันเมืองๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๔๘) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การร่วมประชุมเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = ๓.๘๔) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓๐ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในด้านความพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	ความพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม			
๑.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการวางแผนเพื่อการมีส่วนร่วมความร่วมมือในท้องถิ่น	๓.๖๐	๐.๖๕	มาก
๒.	ผู้นำท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์ถึงความร่วมมือของประชาชน	๓.๓๖	๐.๗๓	ปานกลาง
๓.	ท่านคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมความสามัคคีให้มากกว่านี้	๓.๘๘	๐.๘๒	มาก
๔.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	๓.๕๒	๐.๖๘	มาก
๕.	ผู้บริหารท้องถิ่นเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร	๓.๕๕	๐.๖๘	มาก
ภาพรวม		๓.๕๘	๐.๔๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๐พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในด้านความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๘$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์ถึงความร่วมมือของประชาชน ($\bar{X} = ๓.๓๖$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๑ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในด้านการไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม			
๑.	ท่านคิดว่าในปัจจุบันกฎหมาย กฎเกณฑ์จะต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้มากที่สุด	๓.๒๒	๐.๖๐	ปานกลาง
๒.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่	๓.๘๖	๐.๗๐	มาก
๓.	เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงและปรับข้อบังคับ ระเบียบ และกฎหมายได้มีการสอบถามประชาชนทุกครั้ง	๓.๒๕	๐.๖๐	ปานกลาง
๔.	ผู้บริหารท้องถิ่นยึดหลักการมากกว่าหลักความพอใจ	๓.๓๖	๐.๖๒	ปานกลาง
๕.	ท่านคิดว่าการพัฒนาท้องถิ่นจะต้องมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อลดความขัดแย้งในท้องถิ่น	๓.๗๕	๐.๖๖	มาก
ภาพรวม		๓.๔๘	๐.๔๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎหมายทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ ที่มีอยู่ ($\bar{X} = 3.86$) และท่านคิดว่าการพัฒนาท้องถิ่นจะต้องมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อลดความขัดแย้งในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.75$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓๒ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการให้ความเคารพศรัทธาต่อผู้นำ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การให้ความเคารพศรัทธาต่อผู้นำ			
๑.	ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญและถือปฏิบัติหลักธรรมาภิบาลโดยเคร่งครัด	๔.๕๒	๐.๗๗	มากที่สุด
๒.	นักการเมืองจะต้องมีนโยบายให้ความสะดวกแก่ประชาชนทุกๆ เรื่องในขณะที่เข้าไปติดต่อหน่วยงาน	๓.๖๙	๐.๘๒	มาก
๓.	ผู้นำท้องถิ่นควรบริหารตนบริหารงานบริหารเงินอย่างเหมาะสมในการทำงานและควรใช้ปัญญาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน	๓.๙๘	๐.๘๑	มาก
๔.	นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้ที่เข้าพบได้ง่ายพูดคุยกันแบบง่ายๆ ไม่ถือตัวและมีเมตตาอยู่ในใจเสมอ	๔.๒๓	๐.๗๐	มาก
๕.	ผู้บริหารท้องถิ่นควรเปิดใจรับความเดือดร้อนของประชาชนทั้งในเวลาและนอกเวลาทำงาน	๔.๒๐	๐.๗๑	มาก
ภาพรวม		๔.๑๒	๐.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๒$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นควรให้ความสำคัญและถือปฏิบัติหลักธรรมาภิบาลโดยเคร่งครัด ($\bar{X} = ๔.๕๒$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๓ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี			
๑.	ผู้นำท้องถิ่นควรส่งเสริมกลุ่มสตรีให้เข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนโครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓.๙๔	๐.๗๒	มาก
๒.	กลุ่มสตรีมีโอกาสจะเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอแนะทางแก้ไขปัญหให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำ	๓.๓๖	๐.๗๔	ปานกลาง
๓.	นักรการเมืองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้กลุ่มสตรีเข้าร่วมประชุมเพื่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น	๓.๔๒	๐.๘๗	ปานกลาง
๔.	กลุ่มสตรีเข้าร่วมประชุมเพื่อตรวจสอบประเมินผลงานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรอบปี	๓.๒๒	๐.๙๖	ปานกลาง
๕.	ผู้นำท้องถิ่นควรให้กลุ่มสตรีเข้าร่วมประชุมเพื่อการตรวจสอบ สอบถาม สิทธิในการพัฒนาตนเอง ปกป้องตนเอง ประเด็นเกี่ยวกับการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับความตอบอย่างชัดเจน	๓.๘๓	๐.๘๑	มาก
ภาพรวม		๓.๕๕	๐.๕๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นควรส่งเสริมกลุ่มสตรีให้เข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนโครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.94$) และผู้นำท้องถิ่นควรให้กลุ่มสตรีเข้าร่วมประชุมเพื่อการตรวจสอบ สอบถาม สิทธิในการพัฒนาตนเอง ปกป้องตนเอง ประเด็นเกี่ยวกับ

การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับความตอบอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.83$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓๔ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในด้านการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการบริหารท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ			
๑.	ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อการรักษาสถานที่สำคัญในท้องถิ่น	๓.๔๘	๐.๖๕	ปานกลาง
๒.	มีงบประมาณสำหรับการฟื้นฟู อนุรักษ์สถานที่สำคัญๆ ในท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ	๓.๓๕	๐.๗๐	ปานกลาง
๓.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการวางแผนในการประชาชนร่วมกันรักษาสีงค์ดีสิทธิ์ในท้องถิ่น	๓.๓๘	๐.๗๐	ปานกลาง
๔.	ท่านคิดว่าการบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญต่อพระสงฆ์ ผู้สูงอายุ คนพิการ เด็กและสตรี	๓.๗๘	๐.๖๐	มาก
๕.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีพระสงฆ์เป็นที่ปรึกษาในการบริหารงาน	๓.๔๕	๐.๗๒	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๔๘	๐.๕๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านคิดว่าการบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญต่อพระสงฆ์ ผู้สูงอายุ คนพิการ เด็กและสตรี ($\bar{X} = 3.78$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓๕ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม			
๑.	ระบบการบริหารควรมีการไว้วางใจซึ่งกันและกัน	๓.๓๕	๐.๗๔	ปานกลาง
๒.	ระบบการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสะดวก รวดเร็วได้จะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา	๓.๖๘	๐.๘๐	มาก
๓.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปรับปรุงระบบการดำเนินงานตามคำแนะนำของประชาชนที่หวังดีต่อท้องถิ่นนั้นๆ	๓.๓๖	๐.๖๘	ปานกลาง
๔.	การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนได้	๓.๖๖	๐.๗๐	มาก
๕.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความสุจริตธรรมเสมอ	๓.๕๘	๐.๘๐	มาก
ภาพรวม		๓.๕๒	๐.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น ในการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๒$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ระบบการบริหารควรมีการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = ๓.๓๕$) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปรับปรุงระบบการดำเนินงานตามคำแนะนำของประชาชนที่หวังดีต่อท้องถิ่นนั้นๆ ($\bar{X} = ๓.๓๖$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๖ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นในด้านการประชุมร่วมกันเนื่องๆ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การประชุมร่วมกันเนื่องๆ			
๑.	ท่านใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นทุกครั้ง	๔.๖๖	๐.๖๘	มากที่สุด
๒.	นักการเมืองท้องถิ่นควรจะประชุมร่วมกันเพื่อออกเสียงประชามติต่อประเด็นปัญหาต่างๆ	๔.๒๔	๐.๕๒	มาก
๓.	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดประชุมเพื่อเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวสิทธิเสรีภาพของประชาชน	๔.๑๑	๐.๖๔	มาก
๔.	การเข้าร่วมประชุมเพื่อตัดสินใจปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของนักการเมือง	๔.๒๒	๐.๕๗	มาก
๕.	ประชาชนควรประชุมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกรณีการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดปัญหาผิดพลาด	๔.๐๕	๐.๗๗	มาก
ภาพรวม		๔.๒๕	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นในการประชุมร่วมกันเนื่องๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๕$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ท่านใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นทุกครั้ง ($\bar{X} = ๔.๖๖$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๗ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในด้านความพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	ความพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม			
๑.	เมื่อการทำประชาพิจารณ์ต่อโครงการใดโครงการหนึ่งประชาชนจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่	๓.๔๕	๐.๗๕	ปานกลาง
๒.	ท่านเข้าร่วมการรณรงค์ในการใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้งบ่อยๆ	๓.๓๕	๐.๘๐	ปานกลาง
๓.	มีความยินดีจะไปเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการจัดการให้มีการเลือกตั้งทุกระดับ	๓.๙๘	๐.๘๒	มาก
๔.	ประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามัคคีจะทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง	๔.๐๘	๐.๖๘	มาก
๕.	ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้จะต้องเริ่มต้นจากผู้นำท้องถิ่น	๔.๐๒	๐.๘๐	มาก
ภาพรวม		๓.๗๗	๐.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในด้านความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เมื่อการทำประชาพิจารณ์ต่อโครงการใดโครงการหนึ่งประชาชนจะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.45$) และท่านเข้าร่วมการรณรงค์ในการใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้งบ่อยๆ ($\bar{X} = 3.35$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๘ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในด้านการไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม			
๑.	ไม่เห็นด้วยต่อบุคคลที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	๓.๘๖	๐.๖๕	มาก
๒.	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของจิตสำนึกของประชาชน	๓.๒๔	๐.๖๐	ปานกลาง
๓.	การเข้าร่วมประท้วงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับปรุงแก้ไขโครงการต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน	๓.๓๕	๐.๘๐	ปานกลาง
๔.	ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากเท่าไรจะช่วยให้การซื้อสิทธิขายเสียงน้อยลง	๓.๔๕	๐.๗๕	ปานกลาง
๕.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสร้างกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย	๓.๖๘	๐.๗๐	มาก
ภาพรวม		๓.๕๑	๐.๔๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๘ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ไม่เห็นด้วยต่อบุคคลที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.86$) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสร้างกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.68$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓๙ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นในด้านการให้ความเคารพสิทธิต่อผู้นำ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การให้ความเคารพสิทธิต่อผู้นำ			
๑.	ผู้นำท้องถิ่นควรที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหานั้นๆ	๓.๔๕	๐.๕๔	ปานกลาง
๒.	ประชาชนต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารท้องถิ่นที่ปฏิบัติไปตามแผนขององค์กร	๓.๔๒	๐.๔๘	ปานกลาง
๓.	ประชาชนมีความตื่นตัวและยินดีเข้าร่วมทำกิจกรรมหรือการประชุมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓.๓๖	๐.๕๗	ปานกลาง
๔.	ประชาชนให้การส่งเสริมติดตามและประเมินผลการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓.๓๘	๐.๗๘	ปานกลาง
๕.	ประชาชนมอบโอกาสและความไว้วางใจต่อผู้บริหารองค์กรในการร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน	๓.๖๖	๐.๖๘	มาก
ภาพรวม		๓.๔๕	๐.๔๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓๙ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประชาชนมอบโอกาสและความไว้วางใจต่อผู้บริหารองค์กรในการร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.66$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๔๐ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี			
๑.	สตรีจะต้องให้ความสนใจในข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลา	๓.๔๒	๐.๗๔	ปานกลาง
๒.	ผู้นำท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมสิทธิสตรีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น	๓.๖๘	๐.๖๓	มาก
๓.	กลุ่มสตรีจะต้องออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง ที่มีการตั้งในท้องถิ่นทุกระดับ	๔.๓๓	๐.๕๕	มาก
๔.	หากมีความเดือดร้อนในชุมชนกลุ่มสตรีจะต้องมีศักยภาพในการร่วมปรึกษาหารือหรือเรียกร้องเพื่อหาทางออกของปัญหา	๔.๒๑	๐.๕๙	มาก
๕.	สตรีที่มีความรู้ความสามารถควรเสนอตัวเพื่อเป็นตัวแทนในการลงสมัครรับเลือกตั้งขององค์กรท้องถิ่น	๔.๑๒	๐.๖๘	มาก
ภาพรวม		๓.๙๕	๐.๔๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๕$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สตรีจะต้องให้ความสนใจต่อข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลา ($\bar{X} = ๓.๔๒$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๔๑ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในด้านการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ			
๑.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมามาไปยังเยาวชน	๔.๐๕	๐.๗๕	มาก
๒.	ท่านระลึกถึงบุญคุณบุคคลที่เสียสละในการต่อสู้ให้ได้มาซึ่งระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย	๓.๔๕	๐.๗๐	ปานกลาง
๓.	ประชาชนควรยกย่องวีรบุรุษที่ต่อสู้กับอำนาจเผด็จการทุกรูปแบบ	๓.๗๐	๐.๗๒	มาก
๔.	ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความเคารพต่อความคิดเห็นของประชาชน	๔.๑๘	๐.๖๕	มาก
๕.	นักการเมืองท้องถิ่นควรที่จะมีความเคารพต่อตนเองและเคารพการตัดสินใจของประชาชน	๓.๕๖	๐.๘๐	มาก
ภาพรวม		๓.๗๘	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ท่านระลึกถึงบุญคุณบุคคลที่เสียสละในการต่อสู้ให้ได้มาซึ่งระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย ($\bar{X} = 3.45$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๔๒ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในด้านการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม

ลำดับ	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม			
๑.	ประชาชนควรส่งเสริมคนดีให้เข้าไปมีอำนาจทางการเมือง	๔.๐๖	๐.๖๖	มาก
๒.	ท่านคิดว่าประชาชนควรที่จะเลือกนักการเมืองที่ประวัติขาวสะอาด ซื่อสัตย์สุจริต	๓.๕๖	๐.๖๕	มาก
๓.	ท่านมีทัศนคติเชิงลบต่อนักการเมืองส่วนมาก	๓.๒๕	๐.๘๒	ปานกลาง
๔.	อยากเห็นนักการเมืองมีสัจจะ พูดอย่างไร ทำอย่างนั้น	๔.๔๕	๐.๗๘	มาก
๕.	หากท่านจะเข้าสู่กิจกรรมทางการเมืองด้วยการเสนอตัวลงสมัครรับเลือกตั้งจะมีความซื่อสัตย์สุจริตอย่างที่สุด	๔.๐๐	๐.๗๖	มาก
ภาพรวม		๓.๘๖	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น ในการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ท่านมีทัศนคติเชิงลบต่อนักการเมืองส่วนมาก ($\bar{X} = 3.25$) สำหรับข้ออื่นๆ ที่เหลือมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

๔.๔.๒ สรุปข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗๕ มีอายุ ๒๙ – ๓๙ ปี จำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕๐ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๐ มีระดับการศึกษา ปวช./มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๐ มีอาชีพหลักเกษตรกร/ชาวสวน/ประมง จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๕ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๕,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๕

สรุปความคิดเห็นของการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ในด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่นและด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง

๑.ด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.59$) การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ ($\bar{X} = 3.77$) และการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ($\bar{X} = 3.55$) ส่วนการประชุมร่วมกันเนืองๆ การเข้าร่วมประชุมพร้อมเพรียงเล็กพร้อมเพรียง การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี อยู่ในระดับปานกลาง

๒.ด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การประชุมร่วมกันเนืองๆ ($\bar{X} = 3.62$) การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.19$) การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.74$) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ($\bar{X} = 4.09$) การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ ($\bar{X} = 3.68$) การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ($\bar{X} = 3.60$) ส่วนการเข้าร่วมประชุมพร้อมเพรียงเล็กพร้อมเพรียงอยู่ในระดับปานกลาง

๓.ด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความพร้อมเพรียงกันในทุกคณะ ($\bar{X} = 3.58$) การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.12$) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ($\bar{X} = 3.55$) การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนการประชุมร่วมกันเนืองๆ และการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่

พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมและการคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพอยู่ในระดับปานกลาง

๔.ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นว่ามีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การประชุมร่วมกันเรื่อยๆ ($\bar{X} = 4.25$) ด้านความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ ($\bar{X} = 3.77$) การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.51$) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ($\bar{X} = 3.45$) การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ ($\bar{X} = 3.78$) การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก พบว่า ด้านการกำหนดนโยบายประกอบด้วย ๕ ปัญหา ได้แก่ ๑)การแบ่งประชุมแต่ละชุมชนไม่พร้อมกัน ๒)ประชาชนไม่มีเวลามาเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง ๓)ประชาชนยังไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น ๔)การรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนเมืองมีน้อย และ ๕)ความไม่ทั่วถึงของการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำประกอบด้วย ๓ ปัญหา ได้แก่ ๑)ตัวนักการเมืองขาดศีลธรรม ๒)ประชาชนมีข้อจำกัดที่จะเข้าถึงผู้นำได้ และ ๓)กระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่ตำแหน่งที่ยังไม่มีคุณภาพพอ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นประกอบด้วย ๓ ปัญหา ได้แก่ ๑)ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจว่าตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารได้ ๒)ขาดความตระหนักถึงหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ๓)มีข้อจำกัดในเรื่องของอาชีพ การทำงาน และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจประกอบด้วย ๓ ปัญหา ได้แก่ ๑)ประชาชนจะไม่ค่อยสนใจในการลงเล่นการเมืองมากนัก ๒)ประชาชนยังไม่กล้าแสดงออกในทางการเมือง และ ๓)ข้อจำกัดการทุ่มเทให้กับการเมืองและการดูแลครอบครัว

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก พบว่า

๑.ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ได้แก่ การประชุมร่วมกันเรื่อยๆ ในการกำหนดนโยบายของท้องถิ่นโดยทั่วไปท้องถิ่นจะกำหนดให้มีการประชุมเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะเมื่อมีความพร้อมเพรียงกันจะทำอะไรก็จะมีความสำเร็จไปได้ด้วยดีไม่แตกแยก เพราะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือสามัคคีกัน การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลาย

กฎเกณฑ์ทางสังคมปฏิบัติตามกฎหมาย คือหลักสำคัญของการบริหารงานราชการการปกครองต้องมีระเบียบวินัยในการปกครองในรูปแบบต่างๆ มีความเที่ยงธรรมการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ประชาชนจะเป็นผู้มีหน้าที่สำคัญในการเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่น ผู้นำที่มีศีลก็จะ เป็นตัวอย่างที่ดีต่อประชาชนและลูกน้อง เป็นคนที่รู้ผิดชอบชั่วดีมีวิธีการที่ถูกต้องในการสร้างความ นิยมจากประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยทั่วไปลักษณะนิสัยโดยทั่วไป ผู้หญิงจะมีความละเอียดรอบคอบ การศึกษาจะทำให้ผู้หญิงกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น และในบทบาททางการเมืองจนสามารถที่จะก้าวเป็นผู้นำท้องถิ่นได้ การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ ควรเคารพ การส่งเสริมหลักการปฏิบัติต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่รักษาคนในชาติไว้ให้กับลูกหลาน การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ตามความเชื่อของคนไทยที่ถือว่าพระสงฆ์เป็นตัวแทนของ ความดี คนไทยจึงให้ความเคารพกราบไหว้พระสงฆ์ในฐานะคนดีของสังคม

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ พบว่า การประชุมร่วมกันเนื่องๆใน การกำหนดคุณสมบัติผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด คุณสมบัติของผู้นำเพื่อให้สามารถเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความ พร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่างๆ ทุกภาคส่วนในการทำ กิจกรรมร่วมกันเพื่อจะให้ความสามัคคีในหมู่คณะในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหลักให้มองทุกอย่าง เป็นเรื่องง่ายๆ ทำให้เป็นธรรมดาที่ดีที่สุดหากมีความร่วมมือทุกอย่างจะไปได้ด้วยดีไม่มีปัญหาไม่เกิด ความขัดแย้งทั้งชุมชนและองค์กรมีความพร้อมเพรียง การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลาย กฎเกณฑ์ทางสังคม ผู้นำจะต้องเที่ยงตรงต่อการตัดสินใจ มีความยุติธรรมต่อการใช้อำนาจเพราะหากผู้ กำหนดเอาระเบียบตามใจตนเองก็จะทำให้ประชาชนเดือดร้อนการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อผู้นำ คือนายกต้องลงพื้นที่บ่อยๆ ผู้นำควรจะลงพื้นที่เองไปพูดคุยกับ ชาวบ้านตามบ้าน คุณสมบัติผู้นำท้องถิ่นต้องง่าย ๆ ที่ตัวบุคคลที่เป็นผู้นำต้องมีการเข้าถึงกับชาวบ้านได้ ง่ายเป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดถือหลักเดียวกัน ในการช่วยเหลือประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี สตรีเป็นบุคคลที่มักจะมี ความละเอียดรอบคอบ คุณสมบัติของผู้นำบางประการก็มีอยู่ในตัวของสตรีซึ่งพร้อมจะก้าวขึ้นมามีส่วนร่วม ทางการเมืองหรือเป็นผู้นำได้ดี หากได้รับการสนับสนุน การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ เป็นการนำหลักธรรมไปปฏิบัติให้มีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพราะหากผู้นำมีความเชื่อต่อสิ่งเหล่านั้น จะทำให้กลายเป็นนักการเมืองที่ดี การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ในการที่จะเลือกหรือ กำหนดคุณสมบัติของผู้นำจะต้องใช้สติปัญญาเลือกบุคคลผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ซึ่ง เป็น การส่งเสริมคนดี คนมีธรรมะไปมีอำนาจในการบริหารและการปกครองประชาชนและพัฒนาสังคม

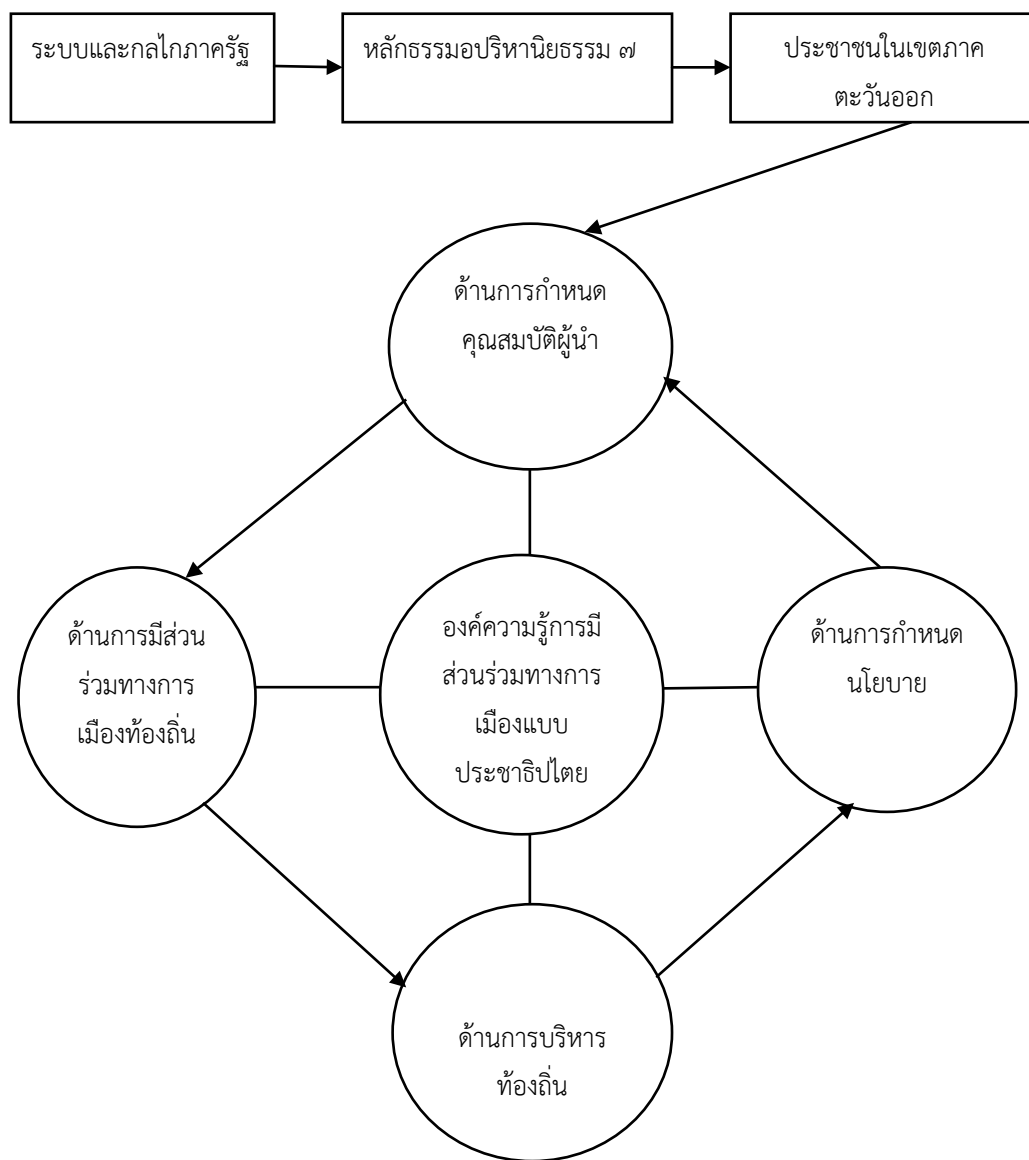
๓.ด้านการมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น พบว่า การประชุมร่วมกันเนื่องๆ การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นได้นั้น การเข้าร่วมประชุมเป็นแนวทางที่ชัดเจนที่สุด เพราะเป็นโอกาสที่ประชาชนจะได้แสดงความคิดเห็นและสะท้อนสภาพปัญหา ความต้องการให้ผู้บริหารท้องถิ่นได้รับทราบ ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะการที่มีความคิดไปในทางเดียวกันในการเสนอแนวความคิดไปด้วยกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ซึ่งเป็นการเปิดการแสดงถึงความสามัคคีในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทำให้เกิดความเข้มแข็งความมั่นคงในองค์กร การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม เมื่อผู้นำและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามกฎหมายมีการยึดถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่ตั้งไว้อย่างคงที่เมื่อประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมก็จะสามารถทำได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายอย่างถูกต้องไปในทิศทางเดียวกันบนมาตรฐานเดียวกัน การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ประชาชนจะเลือกผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารงาน ผู้นำท้องถิ่นควรมีความรู้มีประสบการณ์ ต้องมีความสามารถมีความเข้าใจในการบริหารบ้านเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี การที่สตรีจะมีบทบาทมากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหารที่จะต้องเปิดโอกาสให้สตรีได้มีการแสดงออกในด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นความมั่นใจว่าตนเองจะก้าวสู่ระดับที่สูงขึ้น การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ เป็นการที่มีความเคารพต่อหน้าที่การงานหรือสิ่งที่ทำอยู่หรือด้วยความเต็มใจและเคารพต่อผู้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจและมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่จะทำให้ชีวิตมีความสุขในการทำงานและครอบครัวในการเคารพกฎเกณฑ์จนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม ประชาชนจะต้องรู้ว่าต้องช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนคนดีให้เข้าไปมีอำนาจในการตัดสินใจและไม่สนับสนุนข่มขู่หรือปราบคนชั่วในท้องถิ่นนั้นๆ

๔.ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ พบว่า การประชุมร่วมกันเนื่องๆ โดยปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะมีจัดการประชุมทำแผนพัฒนา การจัดทำประชาคมมีการเชิญชวนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือทำประชาคมโครงการต่างๆ ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ คือการที่มีแนวความคิดไปในทิศทางเดียวกันในการเสนอแนวความคิดไปด้วยกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีในหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ ทำให้เกิดความเข้มแข็งความมั่นคงในองค์กร การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมนั้น คือหลักการปกครองนั้นว่าด้วยต้องอาศัยระเบียบวินัยแบบแผนปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การไม่กำหนดวินัยเพิ่มขึ้นจะเป็นผลดีต่อการปกครองในรูปแบบต่างๆ เพราะจะทำให้องค์กรมีระเบียบวินัยในสิ่งที่ทุกคนรู้อยู่แล้ว ซึ่งทำให้ทุกคนปฏิบัติไปตามสิ่งที่ถูกกำหนดไว้เดิมอย่างถูกต้อง การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น คือการที่ผู้นำท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนจนเป็นที่ไว้วางใจทำให้ประชาชนอยากที่จะแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมกับ

กิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี หากจะให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง จะต้องสนับสนุนคนที่มีใจรักมีความต้องการที่จะเข้ามามีบทบาททางการเมือง การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ คือการให้ทุกคนอยู่ในวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามกันมาช้านาน โดยการเคารพบูชาต่อความเชื่อของคนในสังคมท้องถิ่นจะทำให้เกิดความกลมเกลียวสงบสุขและการส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น คือ การทำนุบำรุงรักษาผู้ประพตติมีศีลธรรมจะต้องยกย่องสรรเสริญคนดีมีคุณธรรมให้สามารถมีคุณค่าในสังคม พร้อมทั้งร่วมชักชวนให้ผู้อื่นกระทำความดีด้วย

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดทำให้พบว่า ประชาชนขาดองค์ความรู้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมอันเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการบริหารและการปกครองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเด็นอื่นที่ควรหยิบยกขึ้นมาสำหรับการส่งเสริมและการพัฒนาให้มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ ซึ่งหากมองตามปัจจัยเชิงลึกจะพบว่า จะมีกระบวนการที่จะต้องพิจารณาเพิ่มเติมดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ : แสดง องค์ความรู้จากการวิจัย กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนใน
 เขตภาคตะวันออกเฉียง

ที่มา: อาษา ศรีประวัติ, ๒๕๕๘

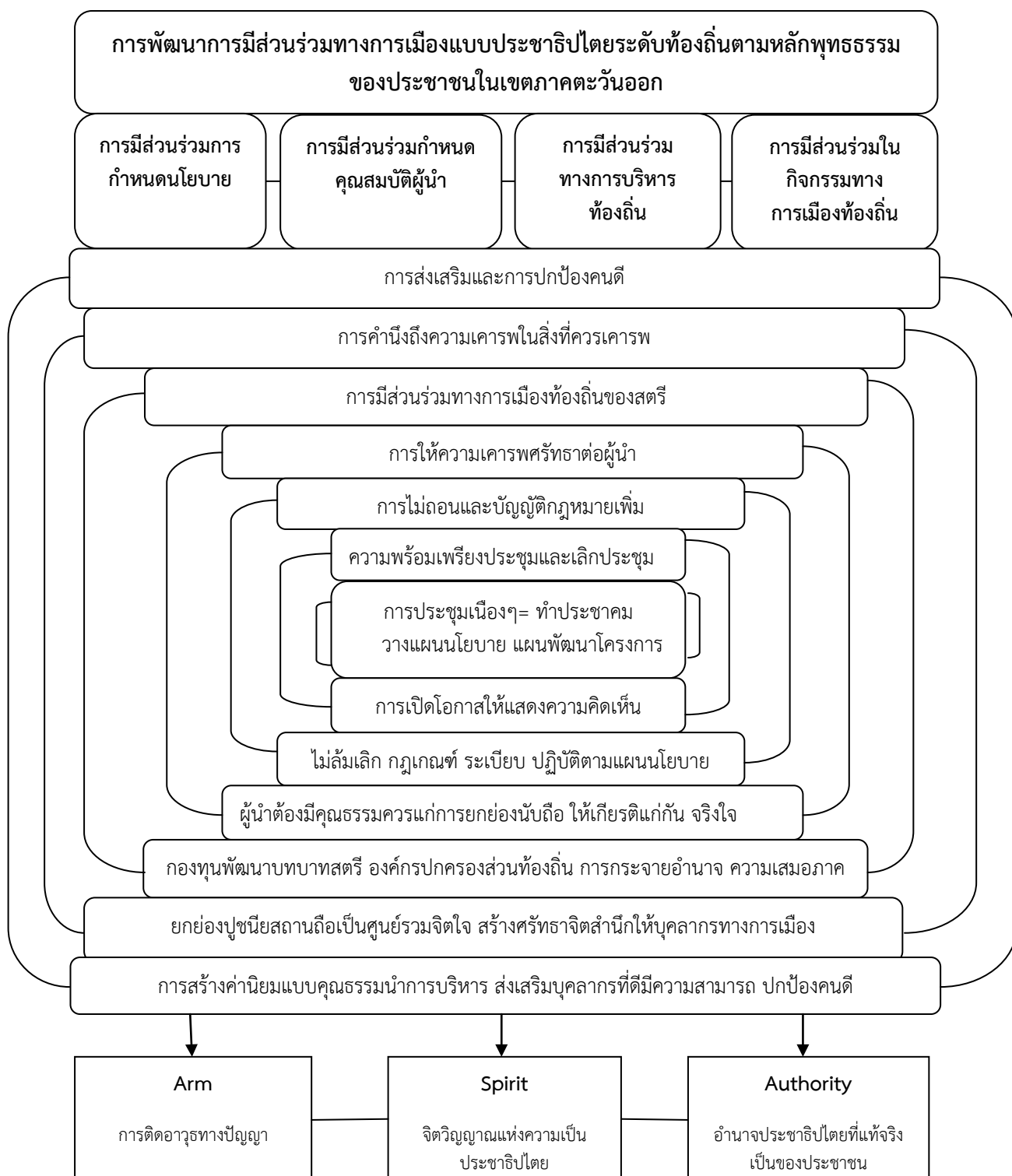
๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญและจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้พบว่ามีข้อมูลมากมายที่แสดงถึงปรากฏการณ์ทางสังคมชุมชนอันเป็นข้อจำกัดของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ผู้วิจัยค้นพบแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นการนำเอาข้อมูล ๔ ด้านมาเสนอไว้ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมการกำหนดนโยบาย ๒) การมีส่วนร่วมกำหนดคุณสมบัติผู้นำ ๓) การมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น และ ๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำหลักพุทธธรรมมาเสริมสร้างเพิ่มเติมระบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ด้านข้อมูลเชิงปริมาณ โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการบริหารท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) ส่วนด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการกำหนดนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) ดังนั้น

แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเบื้องต้นต้องจัดให้มีการประชุมหมู่บ้านละ ๑ ครั้งต่อเดือน การประชุมเพื่อชี้แจงแผนพัฒนาและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ซักถามข้อสงสัยและเสนอปัญหาเพื่อหาทางออกของปัญหาการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนให้เป็นไปเพื่อความสามัคคีเป็นหลักพื้นฐานสิทธิความเท่าเทียมในการอยู่ร่วมกัน การสื่อสารประชาสัมพันธ์ต้องสม่ำเสมอเพื่อเชิญตัวแทนหรือชุมชนมาระดมความคิดเห็น ผู้นำในองค์กรต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ กติกา ให้เกียรติ เคารพสิทธิ มีความซื่อตรงต่อระเบียบวินัย ให้ความสำคัญต่อประโยชน์ส่วนร่วม ผู้นำต้องแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อถ่ายทอดหรือให้ความรู้กับชุมชน การรับฟังติดตามข่าวสารบ้านเมืองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่จะมีผลต่อการบริหารงาน การเสียสละต่อส่วนรวมจะทำให้เกิดความสามัคคีในสังคมชุมชน โดย นายก อบต.ต้องลงพื้นที่บ่อยๆ พบปะชาวบ้านทำกิจกรรมร่วมกันให้เกียรติกัน เคารพขนบธรรมเนียมที่ดี ผู้นำต้องไม่วางตัวมากเกินไปรวมทั้งการส่งเสริมให้สตรีมีความกล้าแสดงความคิดเห็นรวมทั้งการยอมรับสนับสนุนความคิดเห็นของกลุ่มสตรีและที่สำคัญการที่จะบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นได้นั้นต้องประยุกต์ใช้หลักอุปทานิยธรรมทั้ง ๗ ประการ ได้แก่

๑)การประชุมกันเนืองๆ ๒)ความพร้อมเพรียงประชุมและเลิกประชุม ๓)การไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม ๔)การให้ความเคารพ ศรัทธาต่อผู้นำ ๕)การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ๖)การสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ๗)การคุ้มครองผู้มีศีล จะสามารถสร้างเงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เป็นอย่างดีเพราะสามารถกระตุ้นข้อคิดเตือนใจแก่ผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำองค์กรว่าควรนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร ที่สำคัญต้องมุ่งเน้นความสามัคคีของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถป้องกันความเสื่อม จึงจะสร้างกลไกไปสู่ความเจริญหรือการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียง

สรุปการได้มาซึ่งองค์ความรู้จากการวิจัยที่เกิดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสำรวจด้วยแบบสอบถามด้วยการสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทำให้เห็นข้อมูลที่ไปสอดคล้องกับโจทย์การวิจัยที่มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัยตั้งแต่การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียง ที่ผู้วิจัยได้ออกเก็บรวบรวมข้อมูลมากำหนดเป็นข้อประเด็นในการออกแบบสอบถามไปยังประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ศึกษา ทำให้พบสิ่งที่น่าสนใจอย่างมากกล่าวคือแนวคิดสำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการติดต่อหาทางปัญญาแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนด้วยการส่งเสริมความรู้สนับสนุนการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยคือ การมีสิทธิเท่าเทียม การอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมี กติกา การทำประชาคม หรือประชามติ จะต้องทำตามเสียงส่วนใหญ่ แต่ต้องให้ความเคารพเสียงส่วนน้อยด้วย เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข และจะต้องมีจิตวิญญาณแห่งความเป็นประชาธิปไตย ของการมีส่วนร่วม ร่วมพูดคุย ร่วมเจรจาต่อรองกันเพราะเมื่อมาอยู่ร่วมกันจำนวนมากๆ จะต้องมีการปรับตัวแทนเกิดขึ้น คือให้มีการเลือกตั้ง คัดเลือกคนที่เหมาะสม ให้ไปทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนตน “จิตวิญญาณ” ก็คือ การมีน้ำใจนักกีฬา ต้องยอมรับผลการเลือกตั้งไม่ว่าจะชนะ หรือ แพ้ ต้องร่วมมือกันทำเพื่อส่วนรวมโดยไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย และอำนาจประชาธิปไตยที่แท้จริงมาจากประชาชน คนในสังคมจึงต้องมีความรับผิดชอบด้วยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระไม่ตกอยู่ในทาสเงินหรือได้อิทธิพลของใครครอบงำ โดยปฏิบัติตามกติกากฎหมายด้วยความเคารพและยอมรับเสียงส่วนใหญ่ ซึ่งจะทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตนเองและของสังคมชุมชนที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่มีความต้องการมีความปรารถนาต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้นๆ และที่สำคัญที่สุดในฐานะสังคมพระพุทธศาสนาจึงมองหลักอภิธานยธรรม ๗ นำมาใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงได้ ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๒ : แสดง เพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก
ที่มา: อาษา โมเดล, ๒๕๕๘

จากแผนภาพ อาษา โมเดล การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ทำให้เห็นว่า ระบบความสัมพันธ์ของการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนนโยบายนั้นๆ เพราะหากประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดแผนนโยบายในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองแล้วฝ่ายนักการเมืองท้องถิ่นจะต้องให้ความเคารพต่อเสียงของประชาชนและนโยบายที่ประชาชนคิดสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและการเข้าไปร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นที่เกิดขึ้น เช่น ลักษณะ การร่วมกันทำประชาคมเพื่อกำหนดแผนพัฒนา ร่วมกันดำเนินงานตามแผน ร่วมกันตรวจสอบให้เป็นไปตามแผน และร่วมกันรับประโยชน์จากแผนพัฒนา ซึ่งหากฝ่ายการเมืองหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ควรต้องเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นหรือการระดมความคิดอย่างเต็มที่และเป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณะจะช่วยส่งเสริมให้เห็นกิจกรรมด้านนโยบายที่กำหนดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมพร้อมทั้งทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาต่อผู้บริหารท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการส่งเสริมเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับประชาชนในเขตปกครองให้มีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

กล่าวได้ว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก ที่มีประเด็นในการศึกษาในครั้งนี้ทั้ง ๔ ประการ ได้แก่ ๑)การมีส่วนร่วมการกำหนดนโยบาย จะต้องมีการกระตุ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาชุมชน/หมู่บ้านโดยการเสริมองค์ความรู้ให้กับประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ๒)การมีส่วนร่วมกำหนดคุณสมบัติผู้นำอาจจะต้องมีการสร้างค่านิยมให้กับมาตรฐานการเป็นผู้นำที่ประชาชนต้องการแห่งจิตวิญญาณของความเป็นประชาธิปไตยอีกทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนรู้จักเลือกผู้นำที่เหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ ๓)การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น และ ๔) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ จะต้องทำให้เกิดค่านิยมร่วมกันในท้องถิ่นนั้นๆ อย่างมั่นคงต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีถึงองค์ความรู้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนยังขาด จึงต้องติดอาวุธทางปัญญาให้กับประชาชนด้วยการส่งเสริมการศึกษาและการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและจริงจังจนสามารถก่อตัวเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เรียกว่า จิตวิญญาณแห่งความเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเพราะอำนาจที่แท้จริงเป็นของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ที่ประเทศไทยได้ยอมรับและนำมาใช้ในการปกครองมาอย่างยาวนานจนทำให้เกิดความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพที่ควรจะได้รับ นอกจากนี้กระบวนการดังกล่าว ย่อมจะสามารถทำให้เกิดความสามัคคีกันมากขึ้นและมีความแนบแน่นยิ่งก็ด้วยอาศัยหลักอปริหานิยธรรม๗ เข้ามาเสริมเต็มเต็มเพื่อให้ความกลมเกลียวแห่งหมู่คณะหรือในชุมชนนั้น ได้ดังต่อไปนี้

๑.การประชุมกันเนืองๆ จะมีวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดระบบการวางแผนให้ทุกคนมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยหรือผ่านการจัดทำระบบการรายงานแบบเอกสารไปยื่นไปยังองค์กรที่รับผิดชอบเพื่อให้ประชาชนสามารถเป็นเจ้าของนโยบายแบบสาธารณะ การประชุมเพื่อการดำเนินงานตามนโยบายที่เกิดจากความคิดของประชาชนโดยผ่านสภาขององค์กรท้องถิ่นนั้นพร้อมทั้งการให้ระบบตัวแทนที่มีความรู้เข้ามาร่วมกันรับรู้ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน การสร้างระบบการตรวจสอบตามนโยบายที่ได้แสดงความจำนงร่วมกันในพื้นที่เพื่อให้เกิดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและการร่วมกันรับประโยชน์ที่เกิดจากการกำหนดนโยบายให้ตรงกับ การวางแผนพัฒนา

๒.ความพร้อมเพรียงประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม จะมีวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสในการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองโดยปราศจากอคติต่อกันไม่เลือกข้างในขณะการประชุมทุกๆ ครั้งนอกจากนี้บทบาทของประชาธิปไตยจะต้องแสดงความคิดเห็นที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ชอบธรรมและต้องเป็นไปเพื่อการไม่เบียดเบียนผู้อื่น สำหรับองค์ประชุมควรที่จะกำหนดให้ประชาชนเข้ามาร่วมโดยสมัครใจไม่บังคับผ่านการ ประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพและควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอทุกๆ พื้นที่เป้าหมายที่เน้นไปที่ ความสามัคคีและความพร้อมเพรียงเป็นที่ตั้ง

๓.การไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม จะมีวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ กระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนให้เข้าใจต่อกระบวนการเลือกตั้งที่ชอบด้วยกฎหมายเพราะยังมีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่เข้าใจต่อการเลือกตั้งผิดไปจากระบบประชาธิปไตยในการเข้าไปใช้สิทธิ ความเสมอภาคและเสรีภาพต่อตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม สำหรับการทำประชามติก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ยังคงมีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมากเพราะจะเป็นการตัดสินใจในการเลือกทิศทางการพัฒนา ร่วมกันแต่ก็ควรใช้กระบวนการที่ไม่มีอะไรแอบแฝงในทางการเมือง การทำประชาพิจารณ์ จะเป็นการ นำผลการตัดสินใจทางเลือกให้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์หาหนทางที่ดีกว่าเดิมเพื่อไม่ให้เกิดความ ผิดพลาดในกระบวนการกำหนดนโยบายทางการเมืองแต่จะต้องให้ความสำคัญต่อกติกาและกฎเกณฑ์ เป็นที่ตั้งจะไม่เปลี่ยนแปลงโดยรวดเร็วจนทำให้ประชาชนเกิดการปรับตัวไม่ทันและการทำประชามติ ในหมู่บ้าน ส่วนมากจะเห็นกันในประเทศไทยเพราะภายหลังจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ เป็นต้นมา การทำประชามติหมู่บ้านจะถูกบรรจุไว้ในแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ก็จะมีข้อจำกัดอยู่ บ้างเพราะการขึ้นชื่อของการเมืองท้องถิ่นทำให้ความคิดเห็นของประชาชนเป็นกลุ่มพลังเงียบที่ไร้ต่อการ ต่อรอง ดังนั้น ลักษณะการเลือกตั้ง การทำประชามติ ประชาพิจารณ์ และการทำประชามติ จะเป็น ส่วนหนึ่งที่จะสามารถสร้างค่านิยมให้คนในท้องถิ่นรู้จักคุณค่าต่อการใช้สิทธิตามกฎหมายที่ระบุไว้และ ไม่ควรที่จะเปลี่ยนแปลงระบบไปเพราะจะทำให้ประชาชนปรับตัวไม่ทันต่อสถานการณ์พร้อมทั้ง กติกา

กฎเกณฑ์ ระเบียบต่างๆ จะต้องให้ประชาชนทราบและเกิดการยอมรับด้วย มิใช่จะออกมาโดยที่ประชาชนนิทราบ

๔.การให้ความเคารพ ศรัทธาต่อผู้นำ จะมีวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแสดงความซื่อสัตย์ แสดงความจริงใจและแสดงถึงภาระความรับผิดชอบต่อการรับใช้ประชาชนอย่างสุดกำลังไม่เลือกปฏิบัติให้มีความเท่าเทียมกันทุกพื้นที่เพราะผู้นำองค์กรจะถูกจับตามองถึงพฤติกรรมในการบริหารโดยประชาชนซึ่งหากไม่มีความสมอดันเสมอปลายจะถูกประชาชนไม่ไว้วางใจได้ง่าย ดังนั้นพฤติกรรมของผู้นำองค์กรที่สามารถจะเปิดเผยตัวตนออกมาจะช่วยให้เห็นความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มาก ซึ่งจะมาเป็นรูปของกิจกรรมที่องค์กรขอความช่วยเหลือหากว่าประชาชนให้ความร่วมมือมากก็แสดงว่าผู้นำการบริหารมีความจริงใจในการพัฒนาการส่งเสริมทางการเมืองอย่างแท้จริง

๕.การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี จะมีวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ จะอยู่ที่สถาบันทางการศึกษากฎหมายในการกระจายอำนาจ หลักความเสมอภาค ด้านสื่อและเทคโนโลยีโดยผ่านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารอื่นๆ เพื่อช่วยให้กลุ่มสตรีมีโอกาสในการเข้าสู่กิจกรรมทางการเมืองได้อย่างเสรีเพราะส่วนมากจะอาศัยฐานอำนาจของสามีหรือครอบครัวในการลงสมัครรับเลือกตั้งซึ่งหากมองโดยภาพรวมจะพบว่า นักการเมืองที่เป็นสตรียังมีน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับนักการเมืองที่เป็นผู้ชาย แต่ถึงอย่างไรก็ตามการส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคจะช่วยให้สตรีมีโอกาสเข้ามาทำงานรับใช้ประชาชนและร่วมกันออกแบบนโยบายสำหรับการพัฒนาสตรีต่อไป

๖.การสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ จะมีวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ การสร้างสถาบันทางการเมืองที่อยู่ภายใต้กฎหมายอันหนึ่งอันเดียวกันและจะต้องทำให้องค์กรนี้มีความศักดิ์สิทธิ์ในการใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดพร้อมทั้งทำหน้าที่ในการเข้ามาฝึกอบรมนักการเมืองรุ่นใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีประสบการณ์หรือนักการเมืองเก่าที่ไม่สามารถจะสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับแก่สายตาของประชาชน นอกจากนี้ยังจะต้องทำหน้าที่ในการตรวจสอบประเมินผลทางการเมืองการบริหารเพื่อให้นโยบายถูกนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด

๗.การคุ้มครองผู้มีศีล จะมีวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ การกำหนดค่านิยมแบบคุณธรรมนำการบริหารสำหรับผู้ที่จะเสนอตัวเป็นนักบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน เพราะค่านิยมที่กำหนดจะสามารถคุ้มครองผู้ที่อยู่ในกติกา กฎเกณฑ์ และกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งหากผู้ใดสามารถปฏิบัติตามได้อย่างเคร่งครัดประชาชนก็จะต้องส่งเสริมผู้นั้นให้มีตำแหน่งทางการเมืองโดยได้รับการปลูกฝังให้ใช้คุณธรรมนำหน้าการบริหารเสมอ